

PARTER

Sökande

Domsjö Fabriker Aktiebolag, 556579-1299

Ombud: Advokat [REDACTED] samt biträdande jurist [REDACTED]
c/o Mannheimer Swartling Advokatbyrå
Box 1711, 111 87 Stockholm

Motparter

1. Länsstyrelsen Västernorrland
871 86 Härnösand

2. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad

3. Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

4. Nouryon Functional Chemicals AB
Ombud: Advokat Mikael Berglund
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Kungsgatan 44, 111 35 Stockholm

5. Örnsköldsviks kommun
891 88 Örnsköldsvik

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt verksamhet vid bolagets anläggningar i Domsjö, nu fråga om dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) samt provotidsredovisning U 2.2 (stoff), U 2.5 (svaveldioxid) U 2.5a (svavelväte), U 2.6 (kväveoxid), U 3.1 (dagvatten), U 3.2 (avstämning syreförbrukande ämnen m.m., samt U 6.2 (infallningar m.m.)

Avrinningsområde: Avrinningsområde: 36 (Moälven)
Koordinater (SWEREF 99TM) N: 7 020 900 E: 685380

Dok.Id 390195

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se, Info om vår personuppgiftsbehandling: www.umeatingsratt.domstol.se eller kontakta oss		måndag – fredag 08:00–16:00

DOMSLUT

Dispens

Mark- och miljödomstolen meddelar Domsjö Fabriker Aktieföretag dispens från det begränsningsvärde som gäller för stoftutsläpp från en sulfitolutpanna enligt 2 kap. 24 § 3 p industriutsläppsförordningen, BAT-AEL 37, tabell 15.

För dispensen gäller följande villkor.

1. Utsläpp av stoft får som årsmedelvärde inte överstiga 150 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre från sulfitolutpanna 8 och 75 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre från sulfitolutpanna 9.
2. Kontroll av utsläppen från sulfitolutpannorna ska ske genom mätning en gång per månad.

Det överläts åt tillsynsmyndigheten att godkänna ändringar av utsläppskontrollen.

Beslutet gäller omedelbart utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.

Prövotidsfrågor

Avslutas

Mark- och miljödomstolen avslutar prövotidsförfarandet när det gäller de i deldomen den 10 december 2018 uppskjutna frågorna utsläpp till luft av stoft (U 2.2), svavelväte (U 2.5a), kväveoxid (U 2.6) och utsläpp till vatten av dagvatten (U 3.1).

Mark- och miljödomstolen upphäver de provisoriska föreskrifterna P 2.1, P 2.3 och P 2.4.

Förlängning

Mark och miljödomstolen förlänger prövotiden angående den i deldomen uppskjutna frågan om övrig kemikaliehantering såsom invallningar m.m. (utredningsföreskrift U 6.2). Domstolen justerar prövotidsföreskriften till följande lydelse.

U 6.2 Bolaget ska upprätta en handlingsplan med tider för de åtgärder som ska vidtas för att minska risken för skada på miljön och människors hälsa till följd av utsläpp från cisterner, behållare och tankcontainers innehållande flytande kemiska produkter eller farligt avfall. Handlingsplanen ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten. Planen ska även i förekommande fall innefatta en motivering till varför riskreducerande åtgärder inte behöver vidtas.

Handlingsplanen ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2022.

Villkor (tillkommande)

2. Utsläpp till luft

Stoft

2.3 Utsläpp av stoft från sulfitulutpannorna samt blåsgasskrubber och bisulfittorn får som årsmedelvärde inte överstiga följande halter.

- Sulfitulutpanna 8: 150 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre
- Sulfitulutpanna 9: 75 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre
- Bisulfittorn: 250 mg/Nm³ torr gas
- Blåsgasskrubber: 150 mg/Nm³ torr gas

Kontroll av utsläppen från sulfitulutpannorna ska ske genom mätning en gång per månad. Kontroll av utsläppen från bisulfittorn och blåsgasskrubber ska ske en gång per kvartal.

De samlade utsläppen från sulfitulpannorna, blåsgasskrubbern och bisulfittornet inte får överstiga 170 ton/år.

Svavelväte

2.4 Utsläppshalten av svavelväte till luften från var och en av sulfitulpannorna ska alltid hållas på den lägsta nivå som processförutsättningarna medger. Utsläppshalten från vardera pannan får inte överstiga 15 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 2 % av drifttiden per år.

Kväveoxider

2.5 Utsläpp av kväveoxider (NO_x) från sulfitulpannorna får inte överstiga 450 mg/Nm³ vid 5 % syre som årsmedelvärde. Kontroll ska ske genom kontinuerlig mätning.

3. Utsläpp till vatten

Dagvatten

3.1 Domsjö fabriker ska redovisa effekterna av vidtagna åtgärder avseende utlopp A och utlopp G till tillsynsmyndigheten senast den 31 december 2022.

Tillsynsmyndigheten får föreskriva om de ytterligare åtgärder som behövs för att minska påverkan på recipienten av utgående dagvatten.

Innehåll

BAKGRUND.....	6
YRKANDEN M.M	9
Dispens från BAT-slutsatser.....	9
U 2.2 Stoff.....	10
U 2.5 Svaveldioxid.....	11
U 2.5a Svavelväte från sulfittlutanorna	12
U 2.6 Kväveoxid	14
U 3.1 Dagvatten	14
U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.	15
U 6.2 Inwallning m.m.....	16
BOLAGETS PRÖVOTIDSREDOVISNING, YTTRANDE OCH SVAR	17
U2.2. Stoff.....	17
U 2.5 Svaveldioxid.....	22
U 2.5a Svavelväte från sulfittlutanorna	25
U 2.6 Kväveoxid	28
U 3.1 Dagvatten	29
U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.	32
U 6.2 Inwallningar m.m.....	37
DOMSKÄL.....	40
Dispens från BAT-slutsatser.....	40
U2.2. Stoff.....	42
U 2.5 Svaveldioxid.....	42
U 2.5 a Svavelväte från sulfittlutanorna	43
U 2.6 Kväveoxid	44
U 3.1 Dagvatten	44
U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.	45
U 6.2 Inwallningar m.m.....	46

BAKGRUND

Bolaget har av mark- och miljödomstolen genom deldom den 10 december 2018 lämnats tillstånd enligt miljöbalken att årligen producera högst 255 000 ton blekt sulfitmassa, 25 000 ton etanol och 170 000 ton (torrvikt) ligninprodukter vid anläggningen i Domsjö. Vidare lämnades även tillstånd att utöver processavloppsvatten ta emot och behandla processavloppsvatten från verksamheterna som bedrivs inom Domsjö industriområde av SEKAB Biofuels and Chemicals AB och Akzo Nobel Functional Chemicals AB. Vidare beviljades ett Natura 2000 tillstånd (enligt 7 kap. 28 a §) för verksamheten.

Mark- och miljödomstolen sköt i tillståndet upp ett antal frågor bland annat frågor om utsläpp till luft, utsläpp till vatten och kemikaliehantering. Såvitt nu är av intresse skulle bolaget en provotid utreda följande med tillhörande provisoriska föreskrifter;

U 2.2 Stoft

Bolaget ska kartlägga nuvarande utsläpp av stoft från sulfitlutpannorna, blåsgasskrubbern och bisulfittornet och genomföra en utredning av de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen.

Resultatet av utredningen samt förslag på slutliga villkor ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020.

Provisorisk föreskrift

P 2.1 Utsläpp av stoft från sulfitlutpannorna samt från blåsgasskrubber och bisulfittorn får som riktvärde inte överstiga 170 ton/år.

Kontroll av utsläpp ska ske genom mätning en gång per kvartal.

Bolaget ska senast den 1 juli 2019 installera och ta i drift nya mätplatser för kontroll av utsläpp av stoft från sulfitlutpannorna.

Kontroll ska efter att mätplatserna har tagits i drift ske genom mätning en gång per månad.

U 2.5 Svaveldioxid

Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen av svaveldioxid från verksamheten. Målet ska vara att minska utsläppen till 500 ton per år.

Resultatet av utredningen samt förslag på slutliga villkor ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020.

Under prövotiden gäller följande provisoriska föreskrift:

Provisorisk föreskrift

P 2.2 Utsläpp av svaveldioxid (SO₂) från verksamheten får inte överstiga 800 ton per år. Kontroll av villkoret ska ske genom kontinuerlig mätning avseende sulfitulutpannorna, genom periodiska mätningar avseende bisulfittorn och blåsgasskrubber samt genom beräkning avseende lignintorkar och fackling.

U 2.5a Svavelväte från sulfitulutpannorna

Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska förutsättningarna att minska utsläppen av svavelväte från sulfitulutpannorna. Målet ska vara att minska utsläppen till en sådan nivå att koncentrationen av svavelväte inte överstiger 10 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 10 procent av drifttiden per månad. Resultatet av utredningen samt förslag på slutliga villkor ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020.

Provisorisk föreskrift

P 2.3 Utsläppshalten av svavelväte till luften från sulfitulutpannorna ska alltid hållas på den lägsta nivå som processförutsättningarna medger. Utsläppshalten från vardera panna får inte överstiga 50 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 5 % av drifttiden per månad.

U 2.6 Kväveoxid

Bolaget ska genomföra kontinuerlig mätning för att verifiera utsläppen av kväveoxider från sulfitulutpannorna. Resultatet av utredningen samt förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020.

Provisorisk föreskrift

P 2.4 Utsläpp av kväveoxider (NO_x) från sulfitulutpannorna får inte överstiga 450 mg/Nm³ vid 5 % syre. Kontroll ska ske genom kontinuerlig mätning.

U 3.1 Dagvatten

Bolaget ska genomföra en dagvattenutredning och föreslå åtgärder som minskar belastningen på recipienten avseende befintliga markföroreningar, fosfor, fenoler, extraktivämnen, särskilda förorenande ämnen, prioriterade ämnen och eventuella andra ämnen som tillsynsmyndigheten bestämmer. Utredningen ska inkludera provtagning av dagvatten från alla delar av industriområdet utifrån en lämplig indelning med avseende på avrinningsområde samt föroreningssituationen i marken. Vidare ska bolaget bedöma

recipientpåverkan av utsläppen samt föreslå vilka tekniska, ekonomiska samt miljömässiga reningsåtgärder som är möjliga. Resultatet av utredningen samt förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020.

U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.

Bolaget ska utreda vilka utsläpp som kan nås efter optimering av befintlig bioreningsanläggning och anläggande av en kompletterande reningsanläggning med fokus på reduktion av syreförbrukande ämnen, suspenderat material och näringsämnen. Den kompletterande anläggningen ska som minst klara att rena allt avloppsvatten som idag leds by-pass bioreningen, barkpressvatten, drank samt eventuellt andra avloppsdelströmmar som bör renas. Utredningstiden ska inkludera idrifttagande och intrimning av den kompletterande anläggningen.

Utredningen ska bedrivas med målsättningen att begränsa de sammanlagda utsläppen från Domsjö Fabriker samt verksamheterna som bedrivs inom Domsjö industriområde av Akzo Nobel Functional Chemicals AB och SEKAB Biofuels and Chemicals AB till följande (som månadsmedelvärde).

Syreförbrukande ämnen 20 ton per dygn mätt som COD,¹

- Suspenderade ämnen 1,5 ton per dygn,
- Kväve 150 kg per dygn,
- Fosfor 25 kg per dygn,

Utredningen ska även ha som målsättning att hitta möjligheter till ett bättre utnyttjande av biogasen.

Resultatet av utredningen med förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2022. Senast den 31 december 2020 ska bolaget dock till mark- och miljödomstolen ge in en detaljerad redogörelse för det arbete som genomförts och en tidplan för det fortsatta arbetet.

U 6.2 Invallningar m.m.

Bolaget ska riskklassa de kemikalier som förvaras på olika platser inom området och upprätta en handlingsplan för invallning och övriga förändringar av förvaringsplatser av kemikalier för att minska riskerna för skador på människors hälsa eller miljön. Resultatet av utredningen och förslag till åtgärder och slutliga villkor ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2020

Bolaget har den 23 december 2020 inkommit med prøvotidsredovisning avseende ovanstående frågor och samtidigt ansökt om dispens från begränsningsvärden i

BAT-slutsatser. Avseende ansökan om dispens så yrkade bolaget initialt att domstolen slutligen, såväl som interimistiskt, skulle meddela dispens från begränsningsvärden avseende utsläpp av stoft från sulfitlutpanna. Den del av yrkandet som omfattande den interimistiska dispensen kom under handläggningen att återkallas av bolaget.

YRKANDEN M.M

Dispens från BAT-slutsatser

Domsjö Fabriker yrkar att mark- och miljödomstolen meddelar bolaget

- a) dispens från de begränsningsvärden avseende utsläpp av stoft från sulfitlutpanna som anges i tabell 15 i BAT- slutsats 37 i kommissionens genomförandebeslut (2014/687/EU) av den 26 september 2014 om fastställande av BAT-slutsatser för produktion av massa, papper och kartong, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU;
- b) att för dispensen ska gälla följande villkor som ett sådant mindre strängt begränsningsvärde som krävs enligt 1 kap. 16 § 1 st. 2 p. industriutsläppsförordningen:

Utsläpp av stoft får som årsmedelvärde inte överstiga 150 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre från sulfitlutpanna 8 och 75 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre från sulfitlutpanna 9.

Kontroll av utsläppen från sulfitlutpannorna ska ske genom mätning en gång per månad. Det överläts åt tillsynsmyndigheten att godkänna ändringar av utsläppskontrollen;

- c) att dispens ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Länsstyrelsen anser att det kan finnas skäl för dispens men de konstaterar att de dispensvärden som bolaget föreslagit är betydligt högre än gällande BAT-slutsats. Verksamhetens utsläpp är betydande och det är av stor vikt att minska dessa.

Naturvårdsverket motsätter sig att dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) meddelas och menar att underlaget som avser utsläpp till luft av stoft och ansökan om dispens behöver kompletteras med utförligare kostnadsberäkning. Beräkningen ska innehålla preciserade delposter i form av bland annat förväntad teknisk livslängd, drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader inklusive beräkningsförutsättningar för dessa.

I det fall domstolen anser att underlaget för dispensansökan inte behöver kompletteras ytterligare och skäl för dispens föreligger anser Naturvårdsverket att bolagets förslag till mindre strängt begränsningsvärde kan godtas och har ingen erinran mot att domstolen meddelar verkställighetsförordnande i enlighet med bolagets yrkande.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden överlåter till mark- och miljödomstolen att ta ställning till om dispens från BAT-slutsatser kan medges i det aktuella målet. Om dispensen medges så bör den vara förenlig med ett villkor för stoft som ska gälla som mindre strängt begränsningsvärde avseende respektive panna (se nedan).

U 2.2 Stoft

Domsjö Fabriker yrkar att den uppskjutna frågan om utsläpp till luft såvitt gäller stoft avslutas, prövotiden enligt utredningsföreskrift U 2.2 avslutas, den provisoriska föreskriften P 2.1 upphävs och följande slutligt villkor föreskrivs.

Utsläpp av stoft från sulfitulutpannorna samt blåsgasskrubber och bisulfittorn får som årsmedelvärde inte överstiga följande halter.

- Sulfitulutpanna 8: 150 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre
- Sulfitulutpanna 9: 75 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre
- Bisulfittorn: 250 mg/Nm³ torr gas
- Blåsgasskrubber: 150 mg/Nm³ torr gas

Kontroll av utsläppen från sulfitlutpannorna ska ske genom mätning en gång per månad. Kontroll av utsläppen från bisulfittorn och blåsgasskrubber ska ske en gång per kvartal.

För det fall domstolen finner det nödvändigt att även reglera utsläppen avseende mängd, motsätter sig Domsjö Fabriker inte att det, utöver vad som angivits i villkorsförslaget, även föreskrivs att

De samlade utsläppen från sulfitlutpannorna, blåsgasskrubbern och bisulfittornet inte får överstiga 170 ton/år.

Länsstyrelsen menar att det finns skäl att förlänga provotiden avseende utsläpp från bisulfittornet och blåsgasskrubbern.

Naturvårdsverket anför, för det fall domstolen anser att provotidsutredningen inte behöver kompletteras, att bolagets villkorsförslag avseende stoft kan godtas och har ingen erinran mot att domstolen därutöver föreskriver att de samlade utsläppen från sulfitlutpannorna, blåsgasskrubbern och bisulfittornet inte får överstiga 170 ton/år.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden överlåter som framgår ovan till mark- och miljödomstolen att ta ställning till om dispens från BAT-slutsatser kan medges i det aktuella målet. Om dispensen medges så bör den vara förenlig med ett villkor för stoft som ska gälla som mindre strängt begränsningsvärde avseende respektive panna.

U 2.5 Svaveldioxid

Domsjö Fabriker yrkar

a) i *första hand* att provotiden avseende utsläpp till luft ska fortsätta såvitt gäller svaveldioxid, att redovisning enligt utredningsföreskrift U 2.5 avseende svaveldioxid ska ske senast den 31 januari 2022 samt att den provisoriska föreskriften P 2.2 ska fortsätta att gälla under den fortsatta provotiden.

b) i *andra hand* att den uppskjutna frågan avseende utsläpp till luft såvitt gäller svaveldioxid avslutas, utredningsföreskriften U 2.5 avslutas, den provisoriska föreskriften P 2.2 upphävs och att det föreskrivs följande slutligt villkor

Utsläpp av svaveldioxid (SO₂) från verksamheten får inte överstiga 700 ton per år. Kontroll av villkoret ska ske genom kontinuerlig mätning avseende sulfitulpannorna, genom periodiska mätningar avseende bisulfittorn och blåsgasskrubber samt genom beräkning avseende lignintorkar och fackling.

Det överläts åt tillsynsmyndigheten att godkänna ändringar av utsläppskontrollen.

Länsstyrelsen tillstyrker bolagets förslag att förlänga prövotiden till den 31 december 2021.

Naturvårdsverket har ingen erinran mot att prövotiden avseende utsläpp till luft av svaveldioxid (U 2.5) förlängs.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden bifaller bolagets förstahandsyrkande om att förlänga prövotiden avseende utsläpp av svaveldioxid till luft.

U 2.5a Svavelväte från sulfitulpannorna

Domsjö Fabriker yrkar *i första hand* att den uppskjutna frågan om utsläpp till luft såvitt gäller utsläpp av svavelväte från sulfitulpannorna avslutas, utredningsföreskriften U 2.5a avslutas, den provisoriska föreskriften P 2.3 upphävs och det föreskrivs ett slutligt villkor med följande lydelse.

Utsläppshalten av svavelväte till luften från var och en av sulfitulpannorna ska alltid hållas på den lägsta nivå som processförutsättningarna medger. Utsläppshalten från vardera pannan får inte överstiga 50 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 2 % av drifttiden per år.

Domsjö Fabriker godtar *i andra hand* att prøvotiden förlängs i enlighet med Naturvårdsverkets yrkande och att den provisoriska föreskriften P 2.3 då ändras enligt verkets förslag.

Länsstyrelsen yrkar om ett slutligt villkor i enlighet med följande fastställs.

Halterna inte får överskrida 10 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 2 % av drifttiden per år.

Detta kan möjligen kombineras med en möjlighet att överskrida halten något oftare per månad för att ta höjd för variationer och mätosäkerheter.

Naturvårdsverket yrkar att prøvotiden avseende utsläpp till luft av svavelväte från sulfitulpannorna, U 2.5a, ska fortsätta, att redovisning ska ske tidigast den 31 december 2022 och senast den 31 december 2023 samt att den provisoriska föreskriften P 2.3 som ska gälla under den förlängda prøvotiden får följande lydelse.

P 2.3 Utsläppshalten av svavelväte till luften från var och en av sulfitulpannorna ska alltid hållas på den lägsta nivå som processförutsättningarna medger. Utsläppshalten från vardera pannan får inte överstiga 50 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 2 % av drifttiden per år.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden yrkar om ett villkor i enlighet med

Halterna inte får överskrida 10 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 1–2 % av drifttiden per år.

U 2.6 Kväveoxid

Domsjö Fabriker yrkar att den uppskjutna frågan om utsläpp till luft såvitt gäller kväveoxider avslutas, utredningsföreskriften U 2.6 avslutas, den provisoriska föreskriften P 2.4 upphäves och följande slutligt villkor föreskrivs.

Utsläpp av kväveoxider (NO_x) från sulfitlutpannorna får inte överstiga 450 mg/Nm³ vid 5 % syre som årsmedelvärde. Kontroll ska ske genom kontinuerlig mätning.

Länsstyrelsen har som det får förstås medgett att provotiden avslutas och att ett slutligt villkor fastställs i enlighet med bolagets förslag.

Naturvårdsverket har ingen erinran mot att provotiden som avser utsläpp av kväveoxider från sulfitlutpannorna (U 2.6) avslutas och att slutliga villkor föreskrivs i enlighet med bolagets yrkande.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden anför att den inte kan ta ställning till bolagets villkorsförslag om utsläpp från sulfitlutpannorna och menar att det kan vara rimligt att beakta även andra utsläppskällor i verksamheten.

U 3.1 Dagvatten

Domsjö Fabriker yrkar att den uppskjutna frågan om utsläpp till vatten såvitt gäller dagvatten avslutas och utredningsföreskriften U 3.1 avslutas utan att föreskriva några ytterligare särskilda villkor.

Domsjö Fabriker yrkar i andra hand i enlighet med följande.

Domsjö fabriker ska redovisa effekterna av vidtagna åtgärder avseende utlopp A samt och utlopp G till tillsynsmyndigheten senast den 31 december 2022. Tillsynsmyndigheten får föreskriva om ytterligare skäligen åtgärder som behövs för att minska påverkan på recipienten av utgående dagvatten.

Länsstyrelsen anser att utsläpp till dagvatten ska regleras genom villkor. Det villkor som bolaget föreslagit är inte tillräckligt. Tillsynsmyndigheten kan bemyndigas att föreskriva om ytterligare åtgärder men behovet av åtgärder ska grundas i de utsläppsvillkor som länsstyrelsen föreslagit. Länsstyrelsen anser att halter ska föreskrivas i enlighet med Miljöförvaltningen Göteborgs stad R 2020:13 Riktlinjer och riktvärde för utsläpp av förorenat vatten till dagvattennät och recipient. Det bör också framgå hur detta ska kontrolleras.

Naturvårdsverket avstår från att yttra sig angående utsläpp till vatten av dagvatten.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden yrkar att slutligt villkor bör föreskrivas som ger delegation åt tillsynsmyndigheten att systematiskt följa och reglera hanteringen av dagvatten med skäligen åtgärder.

U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.

Domsjö Fabriker kan behöva ansöka om förlängd provotid men har ännu inte underlag för att framställa något preciserat yrkande om detta.

Länsstyrelsen yrkar att målet om att nå ett utsläpp på 20 ton COD per dygn fortsatt ska gälla även om domstolen beviljar förlängd provotid.

Naturvårdsverket finner bolagets redovisning så här långt oroande och outvecklad samt anser därför att den tidplan som presenteras innebär en förskjutning av utredningsföreskriften.

MSB avstår från att yttra sig i frågan.

Nämnden anför att ny-/ombyggnation av bioreningen är en prioriterad fråga varför detta arbete bör framskrida utan onödig fördröjning.

U 6.2 Invallning m.m.

Domsjö Fabriker yrkar att den uppskjutna frågan om övrig kemikaliehantering avslutas och utredningsföreskriften U 6.2 avslutas utan att föreskriva några ytterligare särskilda villkor.

Länsstyrelsen anser inte att de åtgärder som bolaget planerar att genomföra är tillräckliga då det, även efter åtgärderna kring etanollagringen, kommer att kvarstå risker. Länsstyrelsen yrkar på att en åtgärds- och tidsplan ska fastställas för invallning av resterande tankar, cisterner, behållare och kar. Länsstyrelsen bedömer att godkännandet av denna plan kan delegeras till tillsynsmyndigheten.

Myndigheten för samhällsskydd (MSB) har initialt yrkat om ett nytt provotidsvillkor gällande åtgärder vid etanolhanteringen. Efter bolagets svar har myndigheten dock frånfallit yrkandet och menat att de fortsatta detaljerna i utformningen m.m. får hanteras inom ramen för tillståndsprövningen enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor och att provotidsfrågan U.2 därmed kan avslutas.

Naturvårdsverket avstår från att yttra sig angående provotidsfrågan om kemikaliehantering.

Nämnden tar inte ställning till om provotidsfrågan kan avslutas eller om några särskilda villkor bör föreskrivas.

Provotidsredovisningarna har kungjorts och även tillsänts motparter. Utöver ovanstående parter har Nouryon AB givit in ett yttrande angående utsläpp till vatten.

Domstolen har avgjort prøvotidsfrågorna och dispensansökan utan huvudförhandling.

BOLAGETS PRÖVOTIDSREDOVISNING, YTTRANDEN OCH SVAR

Nedan redogörs sammanfattat för bolagets prøvotidsredovisning, inkomna yttranden samt bolagets bemötande på dessa. Yttranden har inkommit från Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Samhällsbyggnadsnämnden i Örnsköldsviks kommun samt från Nouryon AB.

U2.2. Stoff

Bolagets prøvotidsredovisning

Särskilt om tekniska förutsättningar vid sulfitlutpannorna

Vid Domsjö Fabrikers sulfitlutpannor föreligger särskilda betingelser i jämförelse med andra sulfat- och sulfitlutpannor, vilka har betydelse vad gäller rening av stoft. Domsjö Fabrikers anläggning är Europas enda sulfitmassabruk med natriumbas har inget av referensbruken som ligger till grund för BAT-slutsatsen samma typ av process som Domsjö Fabriker. Vidare utgörs stoftet i Domsjö Fabrikers process i allt väsentligt av natriumsulfat med mindre mängder av natriumvätesulfit. Natriumvätesulfitens smältpunkt ligger nära temperaturen i elfiltret, varför stoftet är mycket benäget att kladda. I magnesiumsulfitprocesser, som används i de referensbruk som är underlag för BAT-slutsatsen om sulfitprocesser, är stoftets smältpunkt så hög att stoftet inte kladdar, vilket gör det mer lätthanterligt.

Att stoftutsläppen till luft nu visat sig överskrida begränsningsvärdet enligt aktuell BAT-slutsats innebär mot denna bakgrund inte att bolaget inte använder bästa möjliga teknik, utan snarare att BAT-slutsatsen inte är anpassad för bolagets verksamhet, även om den i och för sig är tillämplig.

En promemoria framtagen av Jan Lidén Kemiska Lösningar, som närmare beskriver skillnaderna i askans egenskaper mellan Domsjö Fabrikers natriumbaserade process och de processer som används i andra sulfitmassabruk.

Under våren 2019 installerade bolaget nya mätplatser för kontroll av utsläpp av stoft från verksamhetens sulfitlutpannor. Mätning sker därmed sedan dess i enlighet med vad som föreskrivs i tillämplig standard.

Utredningarna har inriktats på i) utredning av utsläppsminskande åtgärder i form av installation av s.k. våta elfilter vad gäller sulfitulutpannorna samt ii) utredning och sedermera installation av nya droppavskiljare avseende bisulfittornet.

Utredningen avseende sulfitulutpannorna har inriktats på att utreda installation av våta elfilter eftersom detta är den enda tekniska lösning som Domsjö Fabriker kunnat identifiera för att kunna sänka stoftutsläppen till en nivå motsvarande BAT.

Utredning avseende våta elfilter till sulfitulutpannorna

Våta elfilter syftar till att utgöra ett kompletterande reningssteg vid sidan av befintliga elfilter. Inom ramen för utredningen har möjliga process- och placeringslösningar undersökts vad gäller installation av våta elfilter. Domsjö Fabriker har undersökt två alternativ, varav det ena är att befintlig utrustning (skrubber, skorsten m.m.) behålls och det andra att ett nytt system installeras som då inkluderar nya rökgasfläktar, ny skrubber, våta elfilter samt ny skorsten.

Det förstnämnda (befintlig utrustning behålls) skulle emellertid innebära att stora ingrepp skulle behöva göras i den befintliga utrustningen. Eftersom det våta elfiltret installeras efter skrubbern skulle rökgaserna behöva ledas ut från befintlig skorsten, vilken är lokaliserad efter skrubbern, för att sedan transporteras till det våta elfiltret och slutligen därefter åter ledas tillbaka till skorstenen. För en sådan lösning krävs långa kanalvägar samt nya rökgasfläktar. Domsjö Fabriker har därför bedömt att ett helt nytt system skulle behöva installeras vilket omfattar våta elfilter, nya rökgasfläktar, ny skrubber och ny skorsten. Ett nytt system skulle även innebära lägre tryckfall i rökgaskanalen. Genom installation av våta elfilter med nämnda kringutrustning skulle utsläppen av stoft kunna sänkas till mellan 0,5 och 15 ton per år och panna.

Den totala kostnaden för ett nytt system kan, utifrån en uppskattning gjord av sakkunnig personal och med beaktande av aktuella tekniska förutsättningar, bedömas till 250–300 miljoner kr varav kostnaden för filtren är ca 50 miljoner kr per panna. För att med mer exakthet ange kostnaderna krävs en fullständig projektering, vilket inte har bedömts som en aktuell åtgärd i nuläget eftersom kostnaderna, oaktat, kan klarläggas vara i den storleksordning att de överstiger miljönyttan. Kostnaden inte är motiverad eftersom miljöpåverkan av verksamhetens utsläpp av stoft är liten.

Utredning och vidtagen åtgärd på bisulfittornet

Vad gäller bisulfittornet har de utredningar som vidtagits lett fram slutsatsen att befintlig droppavskiljare skulle bytas ut. Utöver byte av droppavskiljaren har det inte kunnat identifieras andra aktuella utsläppsminskande åtgärder. Domsjö Fabriker har vidare beslutat att en större rengöring av bisulfittornet ska göras en gång per år eftersom det tenderar att bildas beläggningar i reningssystemet, vilket kan påverka tornets/reningens funktion. Den beslutade årliga rengöringen syftar således till att optimera funktionen på tornet/reningen i den mån det är möjligt.

Åtgärden att byta ut droppavskiljaren kan delvis ses som en förebyggande åtgärd i syfte att säkerställa droppavskiljningens funktion. Droppavskiljaren byttes ut under hösten 2020, varför endast få mätningar har hunnit utföras sedan bytet. Resultatet från de i nuläget begränsade mätningar som finns indikerar stora variationer men inte någon betydande utsläppsminskning. Mot bakgrund av det mycket begränsade underlaget är det i nuläget svårt att dra några mer långtgående slutsatser om fortsatta effekter.

Utsläppen medför ingen risk för överskridande av vare sig miljökvalitetsnormen eller miljömålet för stoft i omgivningen. Detta har bekräftats genom de nya mätningar som sedan år 2019 gjorts i de nya mätstationerna.

Vid en bedömning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken anser Domsjö Fabriker inte att åtgärden är motiverad eller skälig.

Skäl för dispens från BAT-slutsatsen

Förutsättningar för dispens har redogjorts för i den inlämnade redovisningen innebär även att det finns skäl att i enlighet med Domsjö Fabrikers yrkande 7 medge bolaget dispens från de begränsningsvärden avseende utsläpp av stoft från sulfitlutpanna som anges i tabell 15 i BAT-slutsats 37.

Eftersom frågan om dispens i detta fall har ett nära samband med bolagets prøvotidsredovisning och villkorsförslag avseende utsläpp av stoft, bedömer bolaget att mark- och miljödomstolen bör pröva frågan.

De nya mätplatserna har nu varit installerade en tid och resultaten av mätningarna visar att begränsningsvärdet enligt BAT överskrids. Bolaget har redogjort för utredningarna avseende den tekniska lösning som identifierats för att kunna sänka stoftutsläppen till en nivå motsvarande BAT; installering av våta elfilter för sulfitlutpannorna samt kringutrustning till detta. Bolaget har vidare redogjort för de kostnader som är förknippade med en sådan installation, samt den begränsade miljönytta som det skulle ge att i förevarande fall minska stoftutsläppen till begränsningsvärdet enligt BAT.

Länsstyrelsen

Prövotidsredovisning, Slutligt villkor

Utan en tydligare kostnadsberäkning (i enlighet med stycket om BAT nedan) bedömer länsstyrelsen inte att det är möjligt att ta ställning till om kostnaden överstiger miljönyttan vad avser åtgärder för att minska stoftutsläpp. Vad gäller blåsgasskrubbern pågår optimeringsarbete och inga ytterligare utredningar har vidtagits. Vad gäller åtgärder på bisulfitornet kan enligt utredningen inga långtgående slutsatser dras om effekten av att byta ut droppavskiljaren. Detta är en brist och länsstyrelsen kan utifrån underlaget inte bedöma om ytterligare åtgärder är möjliga. Vad som framkommit i utredningen kopplat till länsstyrelsens synpunkter på hur villkoret för stoft ska regleras anser länsstyrelsen inte att det är möjligt att ta ställning till om det föreslagna villkoret är ändamålsenligt.

Länsstyrelsen noterar att bolaget angett att beslut fattats om regelbunden tvättning av tornet vilket kan påverka reningens funktion. Något resultat från detta har såvitt länsstyrelsen kan se inte redovisats. Länsstyrelsen menar därför att det finns skäl att förlänga provotiden i den delen för att ytterligare utreda hur utsläppen från bisulfittornet kan minskas innan slutliga villkor föreskrivs. Länsstyrelsen bedömer att det rimligt att även förlänga provotiden för blåsgasskrubbern eftersom intrimning av DD-tvätten fortfarande pågår. När det gäller frågan om huruvida kostnaden för att installera våta elfilter är rimlig i förhållande till miljönyttan se avsnittet om BAT-dispens nedan. Sammanfattningsvis anser länsstyrelsen att det är positivt att bolaget delat upp villkoret i utsläpp från de olika utsläppskällorna och föreslagit halterna i form av koncentration. Länsstyrelsen bedömer dock att det utifrån ovanstående och vad bolaget redovisat inte är möjligt att slutligt ta ställning till de föreslagna halterna och mängden.

Dispens från BAT-slutsatser

Utifrån stoftets benägenhet att kladda i den aktuella processen bedömer länsstyrelsen att det kan finnas skäl för dispens. Länsstyrelsen anser dock att kostnadsberäkningen för åtgärderna avseende de våta elfiltren till sulfittutpannorna behöver förtydligas. Bolaget anger att en fullständig projektering krävs för att med mer exakthet ange kostnaderna.

Länsstyrelsen anser att det bör gå att redan nu dela upp kostnaderna för drift, underhåll och installation även om kostnadsberäkningen inte blir helt exakt. Det kan också konstateras att installation av vått elfilter skulle innebära en avsevärd sänkning av utsläppshalterna för stoft. Utifrån detta anser länsstyrelsen att en tydligare kostnadsberäkning behövs för att ta ställning till om kostnaden överstiger miljönyttan. Länsstyrelsen motsätter sig emellertid att det för en eventuell dispens ska föreskrivas samma villkor som det som föreskrivs som slutligt villkor för utsläpp av stoft. Särskilt som det slutliga villkoret omfattar fler källor än gällande BAT-slutsats. Det behöver också beaktas att dispensvärdet inte omfattar onormal drift vilket gör att det inte kan jämföras med det slutliga villkoret som omfattar all drift. Länsstyrelsen anser att dispensen ska föreskrivas i form av koncentration i enlighet med den enhet som anges i BAT-slutsats 37.

Även om länsstyrelsen, anser att det kan finnas skäl för dispens kan det konstateras att de dispensvärden som bolaget föreslagit är betydligt högre än gällande BAT-slutsats. Verksamhetens utsläpp är betydande och det är av stor vikt att minska dessa.

Naturvårdsverket

Dispens

Bolaget behöver komplettera underlaget med en precisering av kostnaderna för installation av våta elfilter. Utan en preciserad redovisning av kostnader för respektive åtgärd låter sig svåriligen en sådan proportionalitetsavvägning göras som dispensprövningen kräver.

Naturvårdsverkets uppfattning är att det begränsningsvärde som blir en följd av en dispensprövning inte bör vara mer tillåtande än den nivå där det inte längre leder till orimligt höga kostnader i förhållande till miljönyttan. Om denna nivå ska utgå från tidigare utsläpp är det viktigt att det tydligt redovisas vilka utsläpp som skett under normal drift och vilka som skett under onormal drift. Eftersom BAT-AEL endast gäller under normala driftförhållanden behöver uppgifter om hur utsläppen fördelar sig över olika driftförhållanden framgå.

Prövotidsutredning och slutligt villkor

Naturvårdsverket anser i första hand att bolaget behöver komplettera kostnadsredovisningen för åtgärden. I det fall en sådan redovisning leder till en annan bedömning än bolagets bör begränsningsvärdena för utsläpp av stoft från sulfitlutpannorna kunna skärpas avsevärt. Under förutsättning att domstolen anser att ytterligare tekniska åtgärder för att minska utsläppen är orimliga, kan de av bolaget föreslagna utsläppsgränsvärdena godtas. Mot bakgrund av att bolagets kostnadsredovisning är så pass allmänt hållen har Naturvårdsverket svårt att utifrån underlaget bedöma om det är orimligt att kräva ytterligare utsläppsminskande åtgärder i form av våta elfilter.

Bolagets villkor för utsläpp av stoft ska vara formulerade i halt (mg/Nm^3 tg). Villkor som formuleras som ton/år sätts med utgångspunkt från förväntat utsläpp vid maximal produktion. Eftersom det är vanligt att verksamheter inte konstant ligger vid sin maxproduktion anser Naturvårdsverket att det är lämpligt att villkoren för utsläpp av stoft i stället anges i enheten mg/Nm^3 . Naturvårdsverkets inställning är att villkor som anges som koncentration säkerställer att bästa möjliga teknik används även vid en lägre produktion.

För att utsläppsvillkoren ska säkerställa att bästa möjliga teknik används och att driftförhållandena är goda krävs även att villkoren är uppdelade efter olika utsläppskällor. Naturvårdsverket anser därför att det inte är lämpligt att slå samman utsläppen från sulfitlutpannorna med de från bisulfittornet och blåsgasskrubbern. Vad gäller sulfitlutpannorna är skillnaden i utsläpps-koncentration betydande och förutsättningarna för vilka utsläppskoncentrationer som är rimliga att nås är uppenbart olika. Det är därför relevant med separata villkor för respektive sulfitlutpanna. Slutligen bör villkoren baseras på data från tidigare utsläpp samt beräkningar för framtida utsläpp. Naturvårdsverket har ingen erinran mot att även ett mängdvillkor föreskrivs. Även om ett sådant villkor, i förhållande till haltvillkoren, i praktiken inte kommer att vara styrande för vilka utsläpp som tillåts kan ett mängdvillkor delvis ha som syfte att allmänt synliggöra vilka totala utsläpp som tillåts.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden noterar att den enda tekniska lösning som bolaget kunnat identifiera för att sänka stoftutsläpp till en nivå motsvarande BAT är att installera våta elfilter. Bolaget har undersökt två alternativ för det — genom att komplettera den befintliga utrustningen och genom att istället installera ett nytt system. Det senare har preciserats med en uppskattad kostnad på ca 250–300 miljoner kronor som inte

bedömts som miljömässigt motiverad. Kostnadsberäkning har inte presenterats för det första alternativet, men av utredningen verkar det som att det skulle vara tekniskt möjligt att uppnå kraven med långa kanalvägar och rökgasfläktar.

Bolagets svar

Prövotidsredovisning, slutligt villkor

Utsläppen av stoft från bisulfittornet utgör ca 13 procent av de totala stoftutsläppen från verksamheten och motsvarande siffra för blåsgasskrubbern är fyra procent. Dessa utsläppskällor påverkar alltså endast i liten utsträckning de totala utsläppen.

Den planerade årliga rengöringen av bisulfittornet syftar till att optimera tornet/reningens funktion eftersom beläggningar över tid tenderar att bildas i systemet. Rengöringen förväntas inte leda till lägre utsläppsmängder på sikt, utan är en åtgärd av förebyggande karaktär. Blåsgasskrubbern bidrar endast med en liten del av de totala stoftutsläppen. Bolaget har redan vidtagit åtgärder för att effektivisera blåsgasskrubbernens funktion. Bolaget anser att det inte är miljömässigt påkallat att vidta ytterligare utredningar avseende blåsgasskrubbern och har inte heller några aktuella frågor kring blåsgasskrubbern som skulle kunna utredas.

Sammantaget saknas det skäl att förlänga provotiden med hänvisning till utsläpp från bisulfittornet och blåsgasskrubbern. Domsjö Fabriker bemöter frågan om kostnadsberäkning för våta elfilter till sulfitlutpannorna i nedanstående avsnitt

Bolaget justerar sitt initiala villkorsförslag från att utsläppen av stoft ska regleras i mängd per år till att istället reglera halter. Bolaget gör ett tillägg, att för det fall domstolen finner det nödvändigt att även reglera utsläppen avseende total mängd, motsätter sig Domsjö Fabriker inte att det och föreslår en del i villkoret även om det.

Dispens, mindre strängt begränsningsvärde

En mer preciserad kostnadsberäkning förutsätta att en projektering uppdras för detta, vilket i sig skulle ta i anspråk betydande ekonomiska och personella resurser. Bolaget anser att det redan på basis av den kostnadsuppskattning som presenterats föreligger skäl för dispens. Bolaget överlämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma om den utredning som presenterats är tillräcklig för att bifalla bolagets yrkande om dispens och hemställer om att domstolen i annat fall förelägger bolaget om komplettering av utredningen.

Bolaget justerar sitt villkorsförslag avseende mindre strängt begränsningsvärde för dispens från BAT-slutsats 37 från att enbart omfatta ett mängdvillkor per år till ett haltvillkor.

U 2.5 Svaveldioxid

Bolagets provotidsredovisning

De utsläppsminskande åtgärderna som utretts har bestått i pH-justering av skrubbeväska för sulfitlutpannorna, optimering av skrubbarns funktion samt

förbättrad skrubbing av biogas. Utredningarna ger effekt på utsläpp från sulfitlutpannorna, lignintorkarna och facklan. Bisulfittornet och blåsgasskrubbern bidrar endast med en mindre del av de samlade utsläppen.

pH-justering av skrubbervätska

Rökgaserna från sulfitlutpanna 8 och 9 renas från SO₂ i två rökgasskrubbrar.

En doseranordning har installerats för att möjliggöra tillsats av NaOH till natriumsulfitlösningen som går till rökgasskrubbrarna. Försök har genomförts med bra resultat. Doseringen kompliceras dock av att natriumsulfitlösningen som används i rökgasskrubbrarna är en integrerad del i Domsjö Fabrikers övriga processer och måste optimeras för att inte kvaliteten på bolagets produkter ska påverkas negativt. Domsjö Fabriker har inte haft möjlighet att genomföra alla försök som planerades under den pågående pandemin som bl.a. inneburit korttidspermitteringar för bolagets personal. Genom ytterligare försök kan det vara möjligt att fortsätta att förbättra pH-justeringen vilket skulle kunna leda till att utsläppen av SO₂ kan minskas ytterligare.

Domsjö Fabriker avser därför att göra ytterligare försök och implementera pH-justering. För att möjliggöra detta föreslår bolaget i första hand att provotiden förlängs med ett år. Under denna tid avser bolaget genomföra ytterligare försök och sammanställa data samt ta fram förslag till slutligt villkor.

Optimering av skrubbrarnas funktion

Det har uppdagats att det på längre sikt bildas inkruster/beläggningar i skrubbersystemet som dessvärre inte kan avlägsnas på annat sätt än att stoppa driften och manuellt plocka isär och rengöra skrubbersystemet. Domsjö Fabriker har därför beslutat att sulfitlutpannornas skrubbersystem ska rengöras löpande med en frekvens om minst en gång per år. Utvärdering i form av löpande övervakning av utsläppsdata kommer att ske för bedömning om rengöring måste ske med ett tätare intervall. Med detta ska skrubbrarnas funktion säkerställas till en så hög nivå som möjligt.

Små skillnader i skrubbrarnas verkningsgrad – skillnader som inte alltid är enkla att förklara eller härleda – ge sig till uttryck i förhållandevis stora skillnader i mängdutsläpp. Med vidtagna och planerade åtgärder är avsikten att optimera funktionen och således verkningsgraden i skrubbrarna till en så hög och jämn nivå som möjligt.

Förbättrad skrubbing av biogas

För att rena biogasen som produceras under den anaeroba nedbrytningen av COD i den biologiska reningsanläggningen skrubbas biogasen med alkalisk grönlut.

I utredningen uppmärksammades att ventiler i kokvätskeberedningen var ställda så att förbrukad grönlut till viss del återfördes tillbaka till grönlutslagret (en funktion som behövs om grönlutslagret har låg nivå). Med syfte att förbättra verkningsgraden

i skrubbern har ventilerna sedan den 4 juni 2019 varit ställda så all ”förbrukad” grönlut går framåt i processen mot kokvätskeberedningen. Åtgärden har resulterat i att pH (egentligen OH-) ökat i både tur- och returflödet av grönlut, vilket förbättrat skrubbereffekt av biogasen. Mindre svavelväte kan ses i skrubbad biogas, vilket ger lägre utsläpp av svaveldioxid från lignintorkarna och facklan.

Fortsatt provotid om 1 år

Domsjö Fabriker bedömer att det finns fortsatta utredningar att göra för att minska utsläppen av svaveldioxid ytterligare.

Domsjö Fabriker föreslår därför i första hand att provotiden får fortsätta så att dessa försök kan färdigställas. Domsjö Fabriker föreslår därför i andra hand ett slutligt villkor som innebär att utsläppen av SO₂ från verksamheten ska begränsas till 700 ton per år.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen konstaterar att prognosen för bolagets utsläpp av svaveldioxid för 2020 var 557 ton. Det kan därför inte anses orimligt att ett maximalt utsläpp på 500 ton per år ska kunna innehållas. Mot bakgrund av vikten att minska utsläppen av svavelföreningar anser länsstyrelsen dock att det är rimligt att utsläppen ska kunna minskas ytterligare utöver det angivna målet på 500 ton.

Länsstyrelsen tillstyrker därför bolagets förslag att förlänga provotiden till den 31 december 2021.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket har inget att erinra mot att provotiden vad gäller utsläpp av svaveldioxid förlängs enligt bolagets yrkande.

Dock ser Naturvårdsverket gärna att bolaget utför kompletterande mätningar av svaveldioxid i närområdet. Bakgrunden till detta är att miljöpåverkan från utsläppen behöver vara fullt känd för att föreskriva ett relevant begränsningsvärde för bolagets utsläpp av svaveldioxid.

Bolaget har tidigare redovisat spridningsberäkningar. Spridningsberäkningar innehåller dock osäkerheter. För att säkerställa att spridningsberäkningarna ger en bra representation av luftkvaliteten i närheten av anläggningen är det viktigt att de kan jämföras med resultat från mätningar. Naturvårdsverket anser att detta är särskilt viktigt i det här fallet eftersom mätningar som nyligen har genomförts i närheten av ett annat pappers- och massabruk med liknande förutsättningar visat att halter av svaveldioxid under vissa perioder kan vara mycket höga. Det är viktigt att mätningarna sker med ett mätinstrument som mäter enligt en väl beprövad metod och som åtminstone levererar timmedelvärden. Det är även viktigt att mätningarna görs vid de platser där det är sannolikt att befolkningen exponeras för de högsta halterna. Mot bakgrund av verksamhetens bostadsnära lokalisering och att verksamhetens utsläpp av svavel (348 ton år 2019), jämfört med övriga svenska

massa- och pappersbruk, är Sveriges största utsläppskälla anser Naturvårdsverket att det finns skäl att säkerställa hur luftkvaliteten i omgivningen förhåller sig till miljökvalitetsnormen för svaveldioxid.

Naturvårdsverket är medvetet om att i den nuvarande provotidsföreskriften ingår inte mätning av luftkvaliteten i närområdet. De bedömer dock att det finns ett behov av ett sådant mätunderlag och vill därför i detta skede efterfråga bolagets inställning till att genomföra och inom tidsramen för provotiden redovisa resultat från mätningar av luftkvaliteten i närheten av anläggningen.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden bifaller bolagets förstahandsyrkande att förlänga provotiden.

Bolagets svar

Bolaget upplyser om att mätningar för luftkvaliteten i närområdet kan sådana kommer att göras och inkludera resultaten för detta inom ramen för utredningsföreskriften U 2.4.

U 2.5a Svavelväte från sulfitlutpannorna

Bolagets provotidsredovisning

Mätssystemet för svavelväte är behäftat med en relativt stor mätosäkerhet vid mätning av låga halter. Av leverantörsdata för mätssystemet avseende svavelvätehalten följer att mätosäkerheten för mätssystemet är ± 3 ppm ($\pm 4,6$ mg/Nm³). Mätosäkerheten om ± 3 ppm är oberoende av uppmätt halt, innebärande att den procentuella mätosäkerheten är större vid en lägre uppmätt halt. Vid så låga halter som 10 mg/Nm³ är mätosäkerheten förhållandevis stor (± 46 %). Mätosäkerheten vid 50 mg/Nm³ är istället ± 9 %, vilket i sammanhanget är en relativt betydande skillnad.

Mätosäkerheten vid genomförda mätningar är dock inte sådan att det finns skäl att ifrågasätta att utredningsmålet innehålls, sett till de stora marginalerna mellan uppmätta utsläpp och utredningsmålet. Det har alltså inte framkommit några behov av att vidta åtgärder för att minska utsläppen ytterligare.

Mot bakgrund av resultatet av de mätningar som genomförts under provotiden, föreslår Domsjö Fabriker ett slutligt villkor som är strängare än den nuvarande provisoriska föreskriften P 2.3 eftersom det innebär att överskridande av den i villkoret angivna halten endast får ske under 2 % av drifttiden per år.

Domsjö Fabriker har även undersökt möjligheten att byta mätutrustning för att kunna mäta med större säkerhet vid lägre halter. Kostnaden för en sådan ny mätutrustning är dock ca 1 miljon kr. Utsläppen ligger på en mycket låg nivå och inte kan anses medföra några konsekvenser i omgivningen. Vidare innebär det villkorsförslag som Domsjö Fabriker föreslår att den tillåtna utsläppsmängden blir densamma som i det utredningsmål som anges i utredningsföreskriften U 2.5a.

Domsjö Fabriker bedömer därför vid en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att det är rimligt att kontrollen av utsläppen får fortsätta med nuvarande utrustning och att den mätosäkerhet som detta medför kan accepteras.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget i sin redovisning inte har redogjort för eventuella olägenheter gällande lukt för vare sig för utredningsmålet eller bolagets föreslagna villkor. Konsekvenserna ur ett luktperspektiv bör redovisas för de olika villkorsalternativen. I utredningen anges att utsläppen är mycket låga men att mätosäkerhet vid låga halter gör att bolaget förordar det villkor som föreslagits. Mot bakgrund av redovisade halter detta kan det inte vara orimligt att föreskriva ett slutligt villkor så att halterna inte får överskrida 10 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under mer än 2 % av drifttiden per år. Detta kan möjligen kombineras med en möjlighet att överskrida halten något oftare per månad för att ta höjd för variationer och mätosäkerheter.

Naturvårdsverket

Enligt Naturvårdsverket är syftet med att reglera utsläpp av svavelväte att begränsa risken att olägenheter för närboende uppstår främst i form av lukt.

Av bolagets redovisning framgår att brukets befintliga mätsystem har en relativt stor mätosäkerhet vid mätning av låga halter svavelväte, vid halter som 10 mg/Nm³ är mätosäkerheten ±46 %. Att bolagets nuvarande mätutrustning saknar kapacitet att utan stor mätosäkerhet mäta halter av svavelväte under 50 mg/Nm³ framkom redan under tillståndsprövningen. Naturvårdsverket bedömer att det saknas skäl för att inte installera bättre mätutrustning. Av bolagets redovisning framgår att utsläppen av svavelväte en majoritet av drifttiden ligger under 10 mg/Nm³. Naturvårdsverket anser att bolaget inte har motiverat varför yrkat villkor är så pass rymligt jämfört med redovisade utsläpp. Det är lämpligt att bolaget förtydligar sin inställning i denna del.

Naturvårdsverket anser att det är först när det finns en samlad bild av anläggningens omgivningspåverkan i närområdet avseende utsläpp av svavelväte som miljönyttan av att installera ny mätutrustning och att eventuellt vidta ytterligare utsläppsminskande åtgärder kan värderas och slutligt bedömas enligt 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken. Vilka åtgärder som är rimliga att vidta är svårt att avgöra utan ett en sådan utredning genomförts då miljönytta och kostnader rimligen skiljer sig åt beroende på utsläppens ursprung. Det kan inte uteslutas att det vid en samlad bedömning kan vara mer rimligt att säkerställa låga utsläpp av svavelväte från sulfutluppanna än vissa åtgärder för bioreningen, som också ger ett utsläpp av svavelväte. Detta är frågor som enligt Naturvårdsverket inte går att avgöra på befintligt underlag. Mot denna bakgrund anser Naturvårdsverket att det finns skäl att förlänga provotiden så att utsläpp av svavelväte från verksamheten handläggs gemensamt och att en samlad bedömning kan göras av vilka åtgärder som är rimliga att vidta.

Under provotiden är det såväl miljömässigt rimligt som motiverat att ändra den provisoriska föreskriften så att den stämmer överens med bolagets förslag till slutligt villkor.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden ställer sig tveksam till bolagets yrkande om bolagets villkorsförslag och anser att ett villkor för att reglera utsläppet till över 10 mg/Nm³ torr gas vid 5 % syre under max 1–2% av drifttiden per år skulle bättre återspegla verksamhetens utsläpp idag. Detta även med beaktande av att mätosäkerheten försämras vid lägre utsläppshalter.

Det framgår inte om antaget rökgasflöde på 100 000 Nm³/ timme/ sulfitlutpanna och tillgängligheten på respektive sulfitlutpanna är 350 dagar per år visar den nuvarande driften eller vid maximal produktion. Tidigare redovisade spridningsberäkningen (2018) bygger på uppskattade mängder på 5,9 ton (P8) respektive 5,6 ton (P9) för då-läget utan närmare beskrivning av variationer i svavelvätehalter. Det har angetts också att problem med lukt och halter helt kan tillskrivas sedimentationsdammarna. Beräkningsresultatet som "visade klart att utsläppen från pannorna inte bidrar signifikant någonstans och saknar betydelse för lukt och halt i luft i området" har ännu inte kunnat bekräftats i praktiken. Nämnden anför att det är svårt att bedöma om det föreligger behov av att ytterligare begränsa den totala mängden H₂S i utsläppet från pannorna med givna processförutsättningar.

Bolagets svar

Avseende rökgasflöde och tillgängligheten på sulfitlutpannorna bygger dessa parametrar på antaganden gjorda utifrån faktiska driftdata. Tillgängligheten har antagits uppgå till ett något högre värde jämfört med nuläget för att ta höjd för nu aktuellt alternativ. Osäkerheter i dessa antaganden är dock inte avgörande för slutsatsen att svavelväteutsläppen är av icke betydande karaktär vad gäller omgivningspåverkan.

Det föreligger en stor mätosäkerhet vid mätning av så låga halter som nu är aktuella. Den procentuella mätosäkerheten är så stor som ± 46 % vid 10 mg/Nm³. Detta kan jämföras med den betydligt lägre procentuella mätosäkerheten om ± 9 % vid 50 mg/Nm³. Det utrymme för felmarginal som ett villkor om 10 mg/Nm³ ger svarar inte mot den mätosäkerhet som föreligger på så låga nivåer som de nu aktuella. För det fall nivån mot förmodan skulle överskridas måste det finnas en rimlig marginal för bolaget att undvika en straffsanktion. Ett villkor om 10 mg/Nm³ kan mot bakgrund av vad som anförts inte anses uppfylla de krav på rättssäkerhet som gäller vid villkorsföreskrivning.

Det är fråga om utsläpp som är så lågt att det inte bedöms ha någon nämnvärd omgivningspåverkan. Nyttan av att föreskriva ett villkor med så låg halt som 10 mg/Nm³ är därför ytterst begränsad. Därmed är det inte heller skäligt att kräva att bolaget ska byta mätutrustning till en kostnad om ca 1 miljon kr för att med säkerhet kunna visa att ett sådant villkor alltid efterlevs.

För det fall att domstolen ändå skulle anse att det saknas förutsättningar att föreskriva det slutliga villkor som Domsjö Fabriker föreslagit, godtar bolaget att prøvotiden förlängs i enlighet med Naturvårdsverkets yrkande och att den provisoriska föreskriften P 2.3 då ändras enligt verkets förslag.

U 2.6 Kväveoxid

Bolagets prøvotidsredovisning

Domsjö Fabriker har genomfört kontinuerlig mätning enligt utredningsföreskriften U 2.6. Verifiering av utsläppen av NO ingick även som en del i utredningsföreskriften U 2.1 (utredning, uppföljning och kontroll av tillförlitligheten i mätsystemet). Av den jämförande mätningen som var en del i redovisningen av utredningsföreskriften U 2.1, kan utläsas att överensstämmelsen för NO var god. Mätsonderns placering i den nedre delen av skorstenen (gamla mätplatsen) visade sig inte medföra en felmätning avseende NO.

Domsjö Fabriker bedömer att mätdata för NO kan anses representativt även för perioden innan de fasta mätsonderna flyttades. Bolaget har mot bakgrund härav använt en längre dataserie som grund för sitt förslag till slutligt villkor.

Domsjö Fabriker föreslår att ett slutligt villkor föreskrivs som motsvarar den provisoriska föreskriften P 2.4. Vad gäller eventuella justeringar för bestämning av NO₂-andelen föreslår bolaget att detta hanteras mellan bolaget och tillsynsmyndigheten inom ramen för kontrollprogrammet.

Länsstyrelsen

Av utredningsföreskriften följer att bolaget ska genomföra kontinuerlig mätning för att verifiera utsläppen av kväveoxider (NO_x) från sulfitpannorna. I utredningsvillkoret anges ingen målsättning för utsläppet. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget har utfört kontinuerlig mätning i enligt utredningsföreskriften och att de prognostiserade halterna för 2020 ligger i nivå med det villkor bolaget föreslagit.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket anser att prøvotiden kan avslutas och att slutliga villkor föreskrivs i enlighet med bolagets yrkande.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden kan inte ta ställning till bolagets yrkade utsläpp av kväveoxider (NO_x) från sulfitlutpannorna som inte ska få överstiga 450 mg/Nm³ vid 5 % syre som årsmedelvärde.

Nämnden noterar att bolaget tidigare beskrivit sin påverkan på miljökvalitetsnormer för NO₂ baserat på NO_x-utsläpp från pannorna. NO_x-utsläppet uppskattades då till 450 ton/år (nuläget) samt till 550 ton/år (i ansökt alternativ). I den nu inkomna redovisningen visade prognos för 2020 NO_x utsläpp på 525 ton/år från pannorna för halterna på 414–417 mg/Nm³ vid 5% O₂. Om nämnden uppfattat det rätt så kommer

den ansökta totala NO_x mängden på 550 ton/år klaras med de yrkade halterna. Det är också positivt att överensstämmelse för NO-halter bedömdes som god efter utredningen.

Bolagets svar

Domsjö Fabriker uppfattar att ingen av remissmyndigheterna har motsatt sig att provotiden avslutas och att slutliga villkor föreskrivs enligt bolagets förslag.

Med hänvisning till nämndens kommentar om andra utsläppskällor vill bolaget påminna om att utsläppen av kväveoxider i allt väsentligt härrör från sulfitolutpannorna.

U 3.1 Dagvatten

Bolagets provotidsredovisning

Domsjö Fabriker har låtit WSP Samhällsbyggnad genomföra en dagvattenutredning i enlighet med utredningsföreskriften.

Provtagning har genomförts som stickprover och flödesmätning har utförts momentant vid respektive provtagningstillfälle. Provtagning har skett vid snösmältning, sommarregn och lågintensivt höstregn. Provtagningspunkterna har valts för att kartlägga föroreningsströmmarna i dagvatten till respektive utlopp. Resultaten visar att verksamhetens olika delavrinningsområden genererar varierande flöden och vattenkvalité. I jämförelse med schablon för industrimark enligt StormTac har förekomst av förhöjda halter av fosfor, kväve, suspenderade ämnen, DOC, ammoniumkväve och kvicksilver observerats.

Status för en vattenförekomst avseende fysikaliska och kemiska kvalitetsfaktorer utvärderas generellt via årsmedelhalter. Eftersom det under ca 90 % tiden på ett år inte faller nederbörd eller pågår snösmältning som genererar föroreningsflöden finns inte förutsättningar att miljöstatus kan påverkas för ytvattenrecipienten Örnsköldsviksfjärden.

Domsjö Fabrikers dagvatten bedöms alltså inte ha förutsättningar att förändra miljöstatus för fysikaliska, kemiska eller biologiska kvalitetsfaktorer. Beräknad total masstransport av föroreningar från bolagets dagvatten kan med åtgärder reduceras för att minska verksamhetens utsläpp till ytvatten.

Domsjö Fabriker har inom ramen för utredningen identifierat följande åtgärder som bolaget åtar sig att utföra för att förbättra kvaliteten på det dagvatten som kan nå recipienten. Bolagets åtagande innebär att åtgärderna ska vara utförda under 2021.

Utlopp A

I utlopp A från vedgårdsplanen finns en befintlig barriär i form av en uppdämning samt en utanförliggande läns. Domsjö Fabriker åtar sig att säkerställa befintlig

funktion hos uppdamningen samt att uppdamningens höjd och volym är tillräckliga för att säkerställa en god funktion. Med hjälp av sopmaskin kommer även området uppströms utloppet att hållas rent för att undvika medryckning av material vid större nederbörd. Den utanförliggande länsen byts när behov uppstår.

Utlopp G

För att minska utsläpp av näringsämnen från bioslamslagunen åtar sig bolaget att säkerställa att maxhöjd/-volym inte överskrids så att det finns risk för överbräddning vid större nederbördsmängder. Utloppet från bioslamslagunen kommer även att stärkas upp samt rensning av närliggande dagvattendike kommer att ske.

Till utlopp G kommer även dagvatten från området söder om själva utloppet som historiskt sett är förorenat. Dessa föroreningar har med stor sannolikhet bidragit till halterna av kvicksilver i dagvattnet i och med att kemikalier innehållandes kvicksilver idag inte hanteras inom området. Analyserna visar på ett eventuellt diffust utflöde av kvicksilver från området mellan utlopp H och utlopp G. För att minska utflödet till provpunkt H åtar sig bolaget att se över befintligt dagvattensystem i det området för att minska risken för spridning av kvicksilver via dagvattensystemet.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att det inte är tydliggjort vilka effekter de åtgärder som föreslagits får utifrån vad som framkommit i dagvattenutredningen. Åtgärden som föreslagits vid utlopp A är att säkerställa befintlig dämningens funktion och kan således ses som en del av sedvanlig egenkontroll. Åtgärden vid utlopp H och G innebär en översyn av dagvattensystemet för att minska risken för spridning av kvicksilver. Vilka åtgärder som faktiskt kommer att vidtas för att minska utsläppen framgår inte. Området är förorenat och det är viktigt att vidta åtgärder för att minska spridningen av föroreningar. Även om dagvattnet inte bedöms ha förutsättningar att förändra miljöstatus för fysikaliska, kemiska eller biologiska kvalitetsfaktorer anser länsstyrelsen att åtgärder ska vidtas som minskar föroreningsspridningen via dagvattnet utifrån vad som är tekniskt och ekonomiskt rimligt. Det är också viktigt att komma ihåg att även om miljökvalitetsnormen innehåller undantag i form av tidsfrist så betyder det inte att åtgärder kan skjutas upp till dess. Åtgärder ska vara genomförda och normen uppfylld 2027.

Flera av ämnena som redovisas i dagvattenutredningen hör till gruppen prioriterade farliga ämnen. Det gäller tex Hg, PAH och Cd. För dessa gäller att utsläpp eller spill ska upphöra eller stegvis elimineras. Länsstyrelsen delar inte bedömningen att åtgärder endast behöver vidtas om de är högre än en schablon från ett mer förorenat område. Det framgår inte hur dessa halter relaterar till miljökvalitetsnormerna.

Länsstyrelsen anser inte att det villkor som bolaget föreslagit är tillräckligt och vidhåller att utsläppen till dagvatten ska föreskrivas som villkor. Det är förvisso positivt om tillsynsmyndigheten bemyndigas att föreskriva om ytterligare åtgärder

men länsstyrelsen anser att behovet av åtgärder ska grundas i de utsläppsvillkor som länsstyrelsen föreslagit. Villkoret riskerar annars att bli verkningslöst.

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden bedömer att bolaget endast delvis har uppfyllt utredningsvillkoret U 3.1. De åtgärder som föreslagits bedömer nämnden som otillräckliga. Nämnden anser att de lösningar som föreslagits är mer att säkerställa befintlig funktion än att utveckla dem. Nämnden ser gärna fler lösningar för att uppnå en bättre rening av dagvatten i helhet utan att de åtgärderna behöver kosta orimligt mycket. Nämnden är medveten om att det finns andra frågor som kan vara mer prioriterade avseende utsläpp från verksamhetsområdet, men det är viktigt att hantering av dagvatten inte försummas.

Numera finns det en dagvattenstrategi och policy hos Örnsköldsviks kommun som bl.a. reglerar att dagvatten i största möjliga mån fördröjs och renas lokalt innan bortledande till recipient från industriområden. Enligt strategin ska kommunen verka för ett aktivt omställningsarbete även för befintliga verksamheter (som oftast byggdes genom raka rör direkt till recipient utan rening vilket även syns i bolagets fall) och med hänsyn till platsens förutsättningar.

Nämnden vill därför uppmärksamma både tillsynsmyndigheten och mark- och miljödomstolen om att denna strategi finns och ska tillämpas i samma syfte med att uppnå MKN, parallellt med reglering av processflöden. Nämnden anser att utsläpp av 49 ton DOC/år som provtagningen visat inte är försumbart, inte heller 492 kg fosfor/år som motsvarar ca 3 gånger mer jämfört med ex. Bredbyns avloppsreningsverk. Detta trots den osäkerheten som de utförda stickproverna har kunnat visa.

Nämnden anser därför att ett slutligt villkor bör föreskrivas som ger delegation åt tillsynsmyndigheten att systematiskt följa och reglera hantering av dagvatten med skäligen åtgärder.

Bolagets svar

Domsjö Fabriker framhåller att dagvattenutredningen visat att miljöstatus för ytvattenrecipienten Örnsköldsviksfjärden inte förutses påverkas genom dagvattnet. Miljöpåverkan av dagvattnet är alltså även utan åtgärder så begränsad att det inte är miljömässigt motiverat att föreskriva om ytterligare åtgärder eller villkor utöver de åtaganden som bolaget gjort i provotidsredovisningen. Genom de åtgärder som nu följer av bolagets åtaganden bedöms masstransport av föroreningar från dagvattnet reduceras ytterligare för att därtill minska verksamhetens utsläpp till vatten.

Vad gäller de ämnen som länsstyrelsen särskilt påtalat konstaterar bolaget att uppmätta halter av dessa i dagvattnet är låga. Utsläppen av bl.a. kvicksilver bör dock ses över, vilket kommer att ske inom ramen för bolagets åtaganden.

Domsjö Fabriker menar att det inte är miljömässigt motiverat att föreskriva ett villkor med avseende på dagvatten. Bolaget vidhåller därför sitt yrkande att provotiden ska avslutas utan att något slutligt villkor föreskrivs. Bolaget förutser

dock att nu aktuella åtgärder kommer att ha en effekt. För det fall domstolen finner det nödvändigt, motsätter sig bolaget därför inte att ett villkor föreskrivs om att effekterna av åtgärderna ska redovisas till tillsynsmyndigheten och att tillsynsmyndigheten får möjlighet att besluta om ytterligare skäligen åtgärder för det fall detta bedöms behövt.

U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.

Bolagets provotidsredovisning

Genomförda utredningar

Domsjö Fabriker har genomfört utredning enligt utredningsföreskriften U 3.2 i samråd med Nouryon Functional Chemicals AB ("Nouryon"). Utredningen har avsett en kompletterande bioreningsanläggning för en utökad vattenreningskapacitet vid Domsjö industriområde.

Domsjö Fabriker har även utrett möjligheterna att minska utsläppen av COD genom uttag av cymol ur C-avloppet via delström C respektive drank samt avlopp L3 via barkpressvattnet. Cymol är ett ämne som bildas från trädets extraktivämnen under kokprocessen. Strategin är att avlägsna cymol i kokeriet och på så sätt extrahera ut cymol så tidigt som möjligt i processen. Därav skulle cymolhalten utarmas ur övriga processvätskor och framförallt dess COD-bidrag i avloppet vid VA6; en position i fabriken kokvätskeberedning. En anläggning för cymoluttag har restaurerats och används nu vid en initial provkörning. Ombyggnad kan komma att krävas för att få uttagsprocessen att fungera tillfredsställande. Provkörningen har i nuläget inte pågått tillräckligt länge för att kunna uppskatta den COD-minskning som kan uppnås. Fortsatt provkörning, utvärdering samt eventuellt ombyggnad planeras ske under det kommande året. Förhoppningen är att den uttagna cymolen ska kunna användas som bränsle, eventuellt hos extern kund. Vanligtvis så förs en delström från etanolfabriken, benämnd drank, till C-avloppet. Mängden COD i den strömmen uppgår till cirka 1,8 ton/dygn. Det finns en ledning som möjliggör flytt av denna delström till T10 i befintlig biorening. Under provotiden har den möjligheten testats vid ett antal tillfällen. Detta har visat sig fungera bra och förutses kunna användas kontinuerligt när det finns utrymme i bioreningen. Vad gäller minskning av COD ur L3 och barkpressvattnet så pressas den bark som avlägsnas från virkesråvaran innan flishuggning till högre torrhalt i en press för att möjliggöra god förbränning av barken hos extern kund.

Det urpressade barkpressvattnet förs i nuläget till avloppet L3. Pilotförsök har gjorts, vilka visar att det är möjligt att föra detta vatten till biologisk rening. Innehållet av toxiska ämnen från virkets extraktivämnen är relativt högt i detta vatten så en hög utspädning krävs innan den biologiska reningen. COD-innehållet i barkpressvattnet motsvarar cirka 2 ton/dygn. Det finns en befintlig ledning mellan rensriet, där barkpressningen sker, och den befintliga bioreningen.

En förstudie har startats med syftet att ta fram processlösning med nödvändig utrustning som bufferttank, pump och styrning. Byggandet planeras till efter det att förstudien är klar, vilket nu förutses vara under år 2022.

Pågående utredning om kompletterande biorening

Den teknik som bedömts som möjlig för att komplettera nuvarande biorening i syfte att sänka utsläppen av COD är en biologisk rening av processavloppet via en anaerob granulärt slam, varför denna teknik utretts vidare.

För att den biologiska reningen ska fungera på ett tillfredställande sätt krävs ett överskott av närsalter. För att säkerställa att den tillsatta mängden blir optimal och att överdosering undviks så har en flödeskvotning installerats av den tillsatta fosforsyran. Kväve i form av urea satsas endast ibland då kvävemängden i reaktorerna börjar bli för låg. Det mesta kvävet härrör från det kväve som satsas i etanolfabriken i form av ammoniak för att säkerställa en god jäsning av socker till etanol.

I den utredda nya bioreningsanläggningen kan vatten från Nouryon komma att kompletteras med andra lämpliga strömmar i syfte att optimera verkningsgraden i reningsanläggningen. På så sätt kan närsalter från utgående vatten från befintlig bioreningsanläggning användas som näringskälla i den nya kompletterande bioreningsanläggningen. Förhoppningen är mot denna bakgrund att extra dosering av kväve och fosfor inte ska behövas (åtminstone inte i stora mängder) till den nya kompletterande bioreningen.

Den nu utredda anläggningen för biologisk rening av processavloppet förväntas, utifrån vad som i nuläget är känt, inte innebära att utsläppen av syreförbrukande ämnen som COD kan minskas till 20 ton per dygn. Utsläppen bör dock kunna minskas till 30 ton per dygn, eller en nivå strax över detta.

På grund av rådande omständigheter med Covid-19 har arbetena avseende kompletteringen av reningsanläggningen inte kunnat fortlöpa som planerat. Domsjö Fabriker har till följd av pandemin bl.a. behövt korttidspermittera personal, vilket påverkat arbetets fortskridande. Därtill har avtalsparter till bolaget varit drabbade, vilket också påverkat bolaget. Domsjö Fabriker vill därför redan nu förutskicka att bolaget sannolikt kommer att behöva en något förlängd provotid för att kunna slutföra alla de delar av utredningen som ingår i utredningsföreskriften U.3.2 samt inkomma med förslag till slutliga villkor.

De moment som fortsatt planeras är projektering och uppförande av anläggningen, drifttagande och efterföljande optimeringar. Domsjö Fabriker återkommer med en begäran om förlängd provotid om så krävs när det närmare kan preciseras vilken ytterligare tid som behövs för dessa moment, preliminärt kommer ett års förlängning att begäras.

Länsstyrelsen

Bolaget anger dels att det sannolikt kommer behövas en förlängd provotid för att utreda frågan om syreförbrukande ämnen dels att målet om ett utsläpp av 20 ton per dygn inte kommer att kunna uppnås. Ett skäl till att domstolen accepterade att bolaget tar emot avloppsvatten från Nouyron (tidigare Akzo) och Sekab var den tidplan för åtgärder som presenterats av bolaget. Dessa åtgärder är således av betydelse för att så snart som möjligt sänka utsläppshalterna av syreförbrukande ämnen. Det är därför olyckligt om frågan ska skjutas upp ytterligare även om länsstyrelsen har förståelse för om pandemin påverkat utredningen. Frågan om syreförbrukande ämnen har utretts under lång tid och är var en av de viktigaste frågorna vid huvudförhandlingen.

Bolaget hänvisar till en pågående tvist som skäl för att arbetet med reningsanläggningen inte fortskridit som planerat och att ytterligare provotid kan komma att behövas. Länsstyrelsen anser inte att den pågående tvisten kan utgöra skäl för att provotiden ska förlängas och att frågan om reningen behöver lösas inom den tid som domstolen tidigare beslutat. Länsstyrelsen anser att målet om att nå ett utsläpp på 20 ton COD per dygn fortsatt ska gälla om domstolen ändå beviljar förlängd provotid.

Naturvårdsverket

Bolaget beskriver att biologisk rening av processavloppsvattnet via ett anaerobt granulärt slam har bedömts vara en möjlig teknik för att komplettera nuvarande biorening i syfte att sänka utsläppen av COD. Naturvårdsverket anser att anläggningen är summariskt beskriven och att dess utformning behöver beskrivas bättre. Exempelvis är kopplingen mellan Nouyron Functional Chemicals AB:s och bolagets processavloppsvatten oklar. Av underlaget framgår vidare att den utredda anläggningen inte förväntas kunna nå utsläppsmålet för COD om 20 ton per dygn utan att utsläppen i stället beräknas bli 30 ton per dygn eller strax över detta. Bolaget bör komplettera redogörelsen med en motivering till varför man valt en reningsmetod som inte beräknas klara målsättningen för utsläpp till vatten. Bolaget bör också göra en samlad beskrivning av hur befintliga och nya delar av reningsanläggningen avses fungera tillsammans och hur avloppsströmmar från bolaget, SEKAB Biofuels and Chemicals AB och Nouryon behandlas i de olika delarna.

Enligt Naturvårdsverket innebär utredningsvillkoret att bolaget behöver ta reningsanläggningen i drift senast sommaren 2021, detta för att hinna med optimering och intrimning. Naturvårdsverket finner bolagets redovisning så här långt oroande outvecklad och anser att den tidplan som presenteras innebär en förskjutning av utredningsföreskriften.

Att ansöka om förlängd provotid är en senare fråga och Naturvårdsverket anser att målet ändå måste vara att inlämna provotidsredovisningen vid beslutad tidpunkt, därav bör tidplanen utformas så att det är möjligt. Naturvårdsverket anser mot bakgrund av detta att bolaget bör motivera redovisad tidplan. Vad gäller ett

eventuellt behov av mer tid för utredningen kan Naturvårdsverket förstå att det råder särskilda omständigheter i och med rådande pandemi. Naturvårdsverket vill dock samtidigt påpeka att förbättrad rening av avloppsvatten vid bolagets verksamhet varit under utredning och uppförande under en lång tid. Naturvårdsverket anser att en ytterligare förlängning av prövotiden endast bör medges på specifika och väl underbyggda grunder samt att bolaget bör göra allt i sin makt för att innehålla tidsramen för utredningsvillkoret. Det är bolaget som sökt och fått tillstånd för att i bolagets reningsanläggning ta emot och behandla processavloppsvatten från den egna verksamheten och från bl.a. Nouryon. Oavsett eventuella avtal mellan bolaget och Nouryon är det därmed bolagets ansvar att reningsanläggningar finns på plats och fungerar. Dagens lösning när orenat processavloppsvatten leds direkt ut i recipienten är inte miljömässigt godtagbar. Naturvårdsverket anser att en avtalsrättslig tvist avseende vem som ska bekosta tillkommande reningssteg inte är skäl för förlängning av prövotiden.

Samhällsbyggnadsnämnden

Frågan om utsläpp till luft och effekterna av kommande nya rening håller på att utvärderas genom prövotidsutredning U 3.2. Nämnden anser dock att även utan hänsyn till bolagets försening med komplettering av reningsanläggningen p.g.a. Covid-19 så blir det svårt att föreslå slutliga villkor för dess utsläpp enligt U 3.2. Detta eftersom förslaget behöver inkomma samtidigt som idrifttagande och intrimningen av den nya bioreningen förväntas ske, d.v.s. senast den 31 december 2022.

Bolaget bör rimligen få en viss utvärderingstid från idrifttagandet och intrimningen för att kunna komma med ett förslag på slutliga utsläppsvillkor. Frågan om ny-/ombyggnation av bioreningen ser nämnden som en prioriterad fråga, varför nämnden anser att detta arbete bör framskrida utan onödig fördröjning. Den kompletterande anläggningen ska som tidigare som minst klara att rena allt avloppsvatten som bör renas, inte minst det som idag leds by-pass bioreningen.

Nouryon AB

Nouryon har sedan många år tillbaka tillsammans med Domsjö utrett förutsättningarna för att komplettera befintlig bioreningsanläggning med ytterligare reningssteg. Nouryons arbete med att komplettera bioreningen har fortsatt och intensifierats efter det att domstolens deldom meddelades. Arbetet har emellertid, mot bakgrund av att den involverade tekniska specialistenheten inom Nouryon är belägen i Nederländerna, försvårats av Covid-19-pandemins utbrott. Arbetet har således försenats.

Sammanfattningsvis konstateras följande.

- När det under 2017 stod klart att ersättandet av den aeroba reaktorn med ytterligare en anaerob reaktor inte hade önskad effekt genomfördes en rad studier, labbförsök och pilotförsök för att identifiera och utforma en ändamålsenlig teknisk lösning.

- Tekniska specialister involverade från Nouryons sida är primärt baserade i Nederländerna och Covid-19-pandemin har medfört att Nouryon haft begränsad tillgänglighet för att kunna genomföra och närvara vid tester i design- och testanläggningen på anläggningsplatsen.
- Studierna och försöken har klargjort att det krävs en sofistikerad bioreningsenhet med svavelborttagningsteknik och att det är fördelaktigt att uppföra en kompletterande anläggning för att separat behandla avloppsvatten från produktionen av cellulosaderivat. Omfattningen av studier och försök visar att Nouryon har ägnat mycket tid och kraft åt att komma fram till den föreslagna behandlingsprocessen.
- Arbetet med att ta fram designkriterier, processlösningar och layoutförslag för en kompletterande reningsanläggning har pågått fram till början av 2021. En förklaring till att 3(4) arbetet tar tid är att Nouryons produktion av Bermocoll (via s.k. (M)EHEC-teknik) är unik och storleken på en kompletterande reningsanläggning har visat sig bli en av de största av sitt slag som någonsin konstruerats.
- En tillkommande förklaring till att det tagit tid att identifiera den tekniska lösningen är investeringens betydelse för kontinuiteten av verksamheten i Örnsköldsvik och investeringens omfattning (i dagsläget estimerad att uppgå till 34 miljoner euro).
- Projektets nuvarande status är att konceptuell design och testning är klar. Vidare har Nouryon påbörjat ett upphandlingsförfarande där Nouryon har begärt in offerter för uppförandet av huvudenhet och processdesign för hela anläggningen. Slutligt leverantörsväl, slutlig design och beställning av huvudenheten planeras ske sommaren 2021. Parallellt med detta kommer byggnader att utformas, saneringsanmälan inlämnas och bygglov att sökas.
- Projektplanen kommer att utformas för att, i den utsträckning det är möjligt, minimera tiden till dess att anläggningen kan vara i drift. Målet är att anläggningen ska vara färdigställd i slutet av december 2022 och att idrifttagning och uppstart kommer att ske under första kvartalet 2023.
- Projektplanen förutsätter emellertid att tidsförluster på grund av omständigheter som ligger utanför Nouryons kontroll såsom covid-19-pandemin inte längre kommer att påverka arbetet från juli 2021 samt att nu rådande tidsplaner för vaccination kan efterlevas.

Nouryon vill i detta sammanhang framhålla att det kommer att fortsätta arbetet med att etablera ytterligare rening så snart möjligt utifrån ovanstående och bifogad plan. Detta trots Domsjös meddelande att det inte vill delta eller engagera sig i uppförande av ytterligare reningskapacitet i enlighet med vad som stadgas i deldomen och att den tillkommande anläggningen kommer att skapa utrymme i befintlig biorening för rening av (delar av) Domsjös avloppsvatten som Domsjö idag leder bypass (se nedan).

Nouryon vidhåller vidare bolagets tidigare slutsats, dvs. att det finns tekniska och miljömässiga fördelar med ett fortsatt samutnyttjande av befintlig biorening. En kompletterande reningsanläggning är därför viktig i syfte att säkerställa dels att de

samlade utsläppen från Domsjö, SEKAB och Nouryon kan innehålla tillståndskraven, dels att Nouryons verksamhet fortsättningsvis ska kunna bedrivas med en minimering av utsläpp till recipient samtidigt som arbetstillfällena vid bolagets anläggning i Örnsköldsvik säkras.

Bolaget får avslutningsvis framhålla att den bifogade redovisningen endast avser rening av vatten från Nouryons produktionsanläggning. Härvid kan noteras att test och analys av rening i den tillkommande reningsanläggningen visar på en reningseffektivitet om cirka 77 procent av de syreförbrukande ämnena från Nouryons processavloppsvatten. Med en sådan reningseffekt bedöms utsläppen uppgå till 7,2 ton COD/dag via processavloppsvattnet. Det ska dock påpekas att Mark- och miljödomstolens deldom även anger att utredning ska presenteras avseende rening av Domsjös vatten i form av barkpressvatten, drank, m.m. För undvikande av missförstånd vill Nouryon framhålla att dessa flöden inte omfattas av bifogad dokumentation. I dessa delar utgår Nouryon från att Domsjö lämnar in erforderlig redovisning. Härvid kan som jämförelse noteras att innehållet av syreförbrukande ämnen i det vatten Domsjö tidigare släppt direkt till recipient enligt i målet inlämnad redovisning från dåvarande ÅF – se Slutrapport, *Möjligheter till minskad miljöbelastning på recipient från Domsjö Fabriker, SEKAB och AkzoNobel*, 2018-02-27, domstolens aktbilaga 73 – översteg 21 ton COD/dygn (data från 2016 och 2017). Nouryon har dock inte kännedom om hur stort detta utsläpp är i dagsläget eftersom det är Domsjö som driver bioreningsanläggningen och i dagsläget även beslutar vilka inkommande strömmar som ska renas eller släppas bypass.

Bolagets svar

Domsjö Fabriker uppfattar att Nouryons redovisning innehåller den information som efterfrågats av Länsstyrelsen och Naturvårdsverket. Domsjö Fabriker kan behöva ansöka om förlängd provotid, men har ännu inte underlag för att framställa något preciserat yrkande om detta.

U 6.2 Invallningar m.m.

Bolagets provotidsredovisning

Samråd gällande utredningsföreskriften har genomförts med tillsynsmyndigheten. Samrådet resulterade i utformning av en tabell där respektive cisterns utformning (storlek, volym), med tillhörande barriärer beskrevs. Utifrån ovanstående data, respektive kemikalies egenskaper och var cisternen geografiskt är lokaliserad genomfördes en riskvärdering. Resultatet av riskvärderingen är produkten av sannolikhet och konsekvens för att en större händelse inträffar som skulle kunna innebära en risk som inte kan anses acceptabel för människors hälsa eller miljön. Riskmatris med grön-gul-röd markering användes vid utvärdering.

Riskvärdering som resulterar en produkt inom det gröna området anses som låg risk, inom det gula området som acceptabel risk samt inom det röda området som hög risk (inte acceptabel). Genomförda riskbedömningar avseende bolagets kemikaliehantering har resulterat i att de flesta värderingar återfinns inom det gröna

området och några återfinns inom det gula området. Inga riskvärderingar bedöms hamna inom det röda området.

Av de riskvärderingar som hamnat inom det gula området avser Domsjö Fabriker att vidta åtgärder avseende etanolanläggningen. Åtgärderna innebär bl.a. att mättankarna samt rensprittankarna kommer att invallas. Ett släcksystem med skumsläckningsutrustning kommer även att installeras. Åtgärderna bedöms sammantaget kosta ca 13 miljoner kr. Räddningstjänsten har godkänt en tidplan för åtgärderna som innebär att invallning av rensprittankarna ska ske under 2021, invallning av mättankarna ska ske under 2022 och installation av skumsläckningsutrustning till nu nämnda tankar ska ske under 2023. Övriga åtgärder ska ske under 2024–2025. Något särskilt villkor med avseende på invallningar behöver därmed inte föreskrivas.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget har genomfört en riskvärdering för att värdera sannolikhet och konsekvens för att en större händelse som skulle kunna inträffa och som skulle innebära en risk för människors hälsa eller miljön. Länsstyrelsen noterar att endast en del av de riskvärderade tankarna, cisternerna, behållarna eller karen har ansetts innebära så stora risker så att de behöver åtgärdas. Bolaget planerar att vidta åtgärder avseende etanolanläggningen. Bolaget kommer att valla in tankar samt installera en skumsläckningsutrustning. Enligt den handlingsplan och sammanställning som bolaget har redovisat så finns det fler tankar, cisterner, behållare eller kar som hamnar i det gula området (inte akut men bör åtgärdas) i riskutredningen. Flera av dessa innehåller kemikalier eller kemiska ämnen som, om de kommer ut, är skadliga för människors hälsa och miljön. Bolaget har totalt 142 tankar, behållare, burkar och cisterner i sin verksamhet på industriområdet. Många av dessa innehåller kemiska ämnen som är frätande, toxiska, oxiderande, miljögiftiga och brandfarliga. Det är viktigt att något skadebegränsande skydd alltid byggs in vid hantering och lagring av kemikalier eller kemiska ämnen. Detta på grund av att det inte går att garantera att utsläpp kan uteslutas vid normal drift. När det gäller hantering och lagring av kemikalier, kemiska ämnen eller vätskor som är frätande, toxiska, oxiderande och miljögiftiga finns lagstiftning som anger att dessa ska vara invallade.

I bilaga 6, (i pärm 3, ansökan om tillstånd M 1611-16, M991-18 och M102- 19, insänd till Mark- och miljödomstolen den 5 september 2016) bolagets statusrapport har bolaget identifierat farliga ämnen som kan orsaka föroreningskada. De ämnen som identifierats är släckvatten, diesel, svavelsyra, natriumhydroxid, harts, hydraulolja, grönlut, ammoniak och eldningsolja. För att uppnå ovanstående krävs en invallning av merparten av de tankar, behållare, burkar och cisterner som finns inom bolagets industriområde. Att genomföra det kommer att ta tid och kräva stora resurser. Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget har genomfört en utredning med tillhörande riskvärdering av det lagringsutrymmen för kemikalier och kemiska ämnen som används i produktionen och som finns på Domsjö industriområde. Länsstyrelsen saknar dock en skriftligt dokumenterad och tidsatt handlingsplan för det fortsatta arbetet med att valla in alla övriga tankar, behållare, burkar, kar och

cisterner som finns i bolagets verksamhet. Länsstyrelsen anser inte att de åtgärder som bolaget planerar att genomföra är tillräckliga då det, även efter åtgärderna kring etanollagringen, kommer att kvarstå risker för att kemikalier eller kemiska ämnen kan läcka från tankar, cisterner, behållare och kar inne på bolagets industriområde. Länsstyrelsen anser därför att en åtgärds- och tidplan ska fastställas för invallning av resterande tankar, cisterner, behållare och kar. Länsstyrelsen bedömer att godkännandet av denna plan kan delegeras till tillsynsmyndigheten.

MSB

MSB har varit i kontakt med den kommunala räddningstjänsten i Örnsköldsviks kommun. Utredningar och domstolens slutliga bedömningar enligt miljöbalken behöver samordnas med kommunens bedömningar i LBE-ärendet. Det är inte uteslutet att det kan behöva föreskrivas särskilda villkor enligt miljöbalken. Ytterligare utredningarna behöver bl.a. ge svar på följande frågor.

- Hur kommer invallningarna att utformas? Finns det alternativa utformningar?
- Vilka överväganden har bolaget gjort för att hantera eventuell risk med höga och djupa invallningar jämfört med andra tekniska lösningar för att hantera dels invallade etanolpolymer, dels beräknad volym släck- eller kylvatten?
- Är det möjligt med en teknisk lösning där kontaminerat släckvatten kan ledas bort från cisternområdet?
- Vilken typ av brandsläckningsskum kommer att användas? Vilka alternativ finns och olika aspekter på det?
- Kommer brandsläckningsskum att förvaras vid verksamhetens egna interna räddningstjänst (j.fr. villkor 6.2 i deldom 2018-12-10)?
- Vilka mängder brandsläckningsskum bedöms behövas i olika brandolycks-scenarier?
- Kommer kylvatten att behöva användas i identifierade brandolycksscenarier?
- Hur kommer kontaminerat släckvatten (släckvatten med rester av produkten och skumtillsatsmedel) att omhändertagas?
- Vilka ”övriga åtgärder” kommer att vidtagas?
- Vad är motivet till angiven tidplan?

MSB har efter bolagets svar på ovanstående angett att de inte har några yrkanden om villkor och delar bolagets uppfattning att utredningsföreskriften U 6.2 kan avslutas.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden tar inte ställning om U 6.2 kan avslutas eller om några särskilda villkor bör föreskrivas i sin helhet. Frågan om behov av invallningar lämnas åt bedömning till tillsynsmyndigheten som har bäst insyn i bolagets verksamhet.

Örnsköldsviks räddningstjänst har den 19 april 2018 i samband med utfärdande av tillstånd för hantering av brandfarlig vara gjort en överenskommelse med bolaget.

Överenskommelsen innefattar en åtgärdsplan som bland annat inkluderar invallning av lagrings- och kondensatcisterner för etanol, samt installation av släcksystem vid M-och L-tankar.

Räddningstjänsten har inget att erinra mot bolagets yrkande på att inga särskilda villkor behöver föreskrivas med avseende på invallningar av cisterner - med brandfarliga varor - eftersom det får anses vara hanterat i tillståndsärendet för hantering av brandfarlig vara. Alternativt föreslår räddningstjänsten att villkor föreskrivs som överensstämmer med den överenskomna tidsplanen. Räddningstjänsten tar dock ingen ställning till eventuella villkor för invallning av cisterner innehållande kemikalier som inte omfattas av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Bolagets svar

Domsjö Fabrikers val att endast låta invalla vissa av produkterna grundar sig på den riskutredning som bolaget genomfört i samråd med räddningstjänsten. Riskvärderingen ger inte stöd för invallning i sådan utsträckning som länsstyrelsen synes efterfråga. En sådan omfattande invallning som länsstyrelsen synes föreslå kan inte förväntas innebära några påtagliga förbättringar för omgivande miljö och är därmed inte heller motiverad sett till kostnaderna för detta.

Bolaget har i sitt bemötande redogjort för svar på MSBs frågor om invallningarnas utformning, överväganden om höga risker, släckvatten, brandsläckningsskum, kylvatten, övriga åtgärder och tidplan.

DOMSKÄL

Dispens från BAT-slutsatser

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska meddela dispens från begränsningsvärden avseende utsläpp från sulfitlutpanna som anges i tabell i BAT-slutsats 37 i kommissionens genomförandebeslut (2014/687/EU) av den 26 september 2014 om fastställande av BAT-slutsatser för produktion av massa, papper och kartong, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU. Vidare har bolaget yrkat om ett mindre strängt begränsningsvärde och angivit haltvillkor.

Länsstyrelsen har ansett att det kan finnas skäl för dispensen men uppger att bolagets föreslagna begränsningsvärden är för höga. Naturvårdsverket har motsatt sig yrkandet om dispens och gjort gällande att bolaget måste komplettera med

utförligare kostnadsberäkningar, vilket är något som bolaget därefter har kommit in med. Naturvårdsverket har anfört att om domstolen finner att underlaget är tillräckligt så kan de acceptera bolagets förslag till begränsningsvärde.

Nämnden har meddelat att den lämnar till domstolen att ta ställning till om dispens från BAT-slutsatser kan medges men om dispensyrkandet beviljas bör det vara kombinerat med ett villkor för stoft, som ska gälla som mindre strängt begränsningsvärde avseende respektive panna.

När det gäller yrkandet om verkställighetsförordnande har ingen motsatt sig det yrkandet. MSB har inte yttrat sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget sedan prövningen av målet har åtgärdat placeringen av mätplattformarna och att de nya mätningarna visar, precis som innan mätplattformarnas åtgärdande, att BAT-AEL för stoft inte kan innehållas. Vidare konstaterar domstolen att bolaget har genomfört en utredning av åtgärder som skulle kunna vidtas för att försöka komma ned i utsläppsnivå vilken bygger på installation av våta elfilter för sulfitlutpannorna och ytterligare kringutrustning. Bolagets slutsats är att kostnaderna inte motsvarar den begränsade miljönyttan.

Domstolens bedömning är att bolagets utredning kan godtas och att de kostnadsberäkningar som bolaget presenterat får anses tillräckliga i förevarande fall. Domstolen bedömer sammantaget att bolaget har visat att förutsättningarna för att bevilja dispens är uppfyllda. Detta utifrån anläggningens tekniska egenskaper och de höga kostnaderna jämfört med uppskattad miljönytta för att följa begränsningsvärdet. Dispens ska därmed medges från begränsningsvärden avseende utsläpp från sulfitlutpanna som anges i tabell i BAT- slutsats 37. Dispensen ska förenas med ett mindre strängt begränsningsvärde. Domstolen bedömer att det är rimligt och lämpligt att begränsningsvärdet sätts på samma nivå som begränsningsvärdet i villkoret för stoftutsläpp enligt nedan. Dispensen gäller fram

till att kommissionens beslutar om nya BAT-slutsatser för produktion av massa, papper och kartong.

U2.2. Stoff

Bolaget har yrkat att provotiden ska avslutas och att slutligt villkor fastställs.

Länsstyrelsen menar att det finns skäl att förlänga provotiden. Naturvårdsverket anser att redovisningen behöver kompletteras men, för de fall domstolen inte anser detsamma, kan de godta yrkandet samt bolagets villkorsförslag med tillägg om en total mängd stoft per år som inte får överskridas. Bolaget har kommit att godta att ett slutligt villkor som innehåller en sådan begränsning som Naturvårdsverket föreslår. Nämnden har inte specifikt uttalat sig om provotiden för stoft eller slutliga villkor kopplat till detta utan har haft synpunkter kopplade till dispens enligt ovan. MSB har inte yttrat sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen bedömer att bolaget har utrett frågan i enlighet med provotidsföreskriften och att frågan kan avslutas. Ingen av parterna har haft några invändningar mot bolagets slutliga villkorsförslag, med Naturvårdsverkets förslag inarbetat, om ett tillägg med ett begränsningsvärde om total mängd per år. Även domstolen finner att bolagets slutliga förslag är lämpligt och att det därför bör fastställas.

U 2.5 Svaveldioxid

Bolaget har yrkat att provotiden i första hand fortsätter med den nuvarande provotidsföreskriften P 2.2 behållen och i andra hand att provotidsfrågan ska avslutas och att ett slutligt villkor ska fastställas. Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och nämnden har samtliga tillstyrkt att provotiden fortsätter löpa till den 31 december 2021 och med bibehållen provotidsföreskrift. MSB har inte yttrat sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget har inkommit med ett yrkande i första hand om att provotiden för U 2.5 ska förlängas till den 31 januari 2022. Bolaget har innan domstolen tagit ställning till frågan om förlängning inkommit med redovisningen den 31 januari 2022. Mark- och miljödomstolen kan godta att

prövotidsredovisningen har getts in detta datum. Domstolen kommer nu att inleda handläggningen av den inkomna prövotidsredovisningen och något beslut i fråga om U 2.5 tas därför inte i denna deldom. Den provisoriska föreskriften P 2.2 ska gälla tills vidare.

U 2.5 a Svavelväte från sulfutlupannorna

Bolaget har yrkat i första hand att prövotidsfrågan om svavelväte avslutas och att ett slutligt villkor fastställs. I andra hand yrkar bolaget att den uppskjutna frågan förlängs, i enlighet med Naturvårdsverkets yrkande, och att den provisoriska föreskriften också justeras enligt verkets förslag. Naturvårdsverkets förslag innebär att utsläppshalten från vardera pannan inte får överstiga 50 mg/Nm³ under mer än 2 % istället för som tidigare 5 % av drifttiden per år. Naturvårdsverket har påpekat att det villkor bolaget har föreslagit i förstahand är väl rymligt i förhållande till redovisade utsläpp.

Länsstyrelsens inställning är att prövotidsfrågan kan avslutas men anser att bolaget inte har redogjort för eventuella olägenheter vare sig för utredningsmålet eller det föreslagna villkoret. Länsstyrelsen och nämnden föreslår att ett slutligt villkor fastställs vilket innebär att halten svavelväten inte får överstiga 10 mg/Nm³ under mer än 1–2 % av drifttiden per år. MSB har inte yttrat sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen anser att den främsta orsaken till att komma ned i så låga nivåer som möjligt kanske främst är för att begränsa lukt. Prövotidsföreskriften var utformad i syfte att minska utsläppen så att koncentrationen av svavelväte inte skulle överstiga 10 mg/Nm³ under mer än 10% av drifttiden. Då bolagets redovisade mätvärden ligger under denna nivå får även domstolen acceptera bolagets yrkande om att frågan ska avslutas och att ett slutligt villkor ska fastställas. Domstolen bedömer dock att länsstyrelsens och nämndens villkorsförslag avseende begränsningsnivå för svavelväte ligger på en mer skälig nivå i förhållande till de mätvärden som redovisats av bolaget. För att det ska finnas viss höjd för mätosäkerheter, vilket bolaget har gett uttryck för, fastställer domstolen

begränsningsnivån till 15 mg/Nm³ vilket alltså är något högre än länsstyrelsens och nämndens men lägre än bolagets föreslagna 50 mg/Nm³.

U 2.6 Kväveoxid

Bolaget har i första hand yrkat att provotidsfrågan avseende kväveoxider avslutas och att ett slutligt villkor fastställs. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket har medgivit att frågan avslutas och att ett slutligt villkor meddelas i enlighet med bolagets förslag. Nämnden har inte tagit ställning till bolagets villkorsförslag eller tydliggjort om de menar att frågan kan avslutas men anfört att det kan vara rimligt att beakta andra utsläppskällor i verksamheten. Bolaget har som svar på nämndens kommentar anfört att kväveoxider i allt väsentligt härrör från sulfitolutpannorna. MSB har inte yttrat sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget har redovisat att mätningar har genomförts i enlighet med utredningsföreskriften. Enligt domstolen framstår bolagets slutsatser om mätresultaten som rimliga. Även domstolen bedömer att provotidsfrågan kan avslutas och att ett villkor i enlighet med bolagets förslag godtas.

U 3.1 Dagvatten

Bolaget har i första hand yrkat att frågan om dagvatten ska avslutas utan att det fastställs några slutliga villkor. Under handläggningen, efter synpunkter från länsstyrelsen och nämnden, har bolaget i andra hand godtagit att det fastställs ett slutligt villkor om att till tillsynsmyndigheten redovisa effekter av åtgärder som bolaget åtagit sig att genomföra vid avlopp A och G.

Både länsstyrelsen och nämnden har menat att det ska fastställas ett slutligt villkor för utsläpp av dagvatten. Länsstyrelsen har menat att det ska finnas haltgränser för föroreningsinnehåll i dagvattnet och att det ska framgå hur det ska kontrolleras. De har hänvisat till riktvärden framtagna i andra sammanhang. Nämnden har yrkat att ett slutligt villkor som ger delegation till tillsynsmyndigheten att reglera hanteringen av dagvatten ska föreskrivas.

Naturvårdsverket och MSB har avstått från att yttra sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget har låtit genomföra en dagvattenutredning samt viss provtagning och utifrån detta även åtagit sig att genomföra åtgärder. Vid avlopp A ska det säkerställas befintlig funktion hos uppdämningen vid vedgården samt att uppdämningens höjd och volym är tillräckliga för att säkerställa en god funktion. Vid avlopp G ska det säkerställas att maxhöjd/-volym inte överskrids så att det finns risk för överbräddning sker vid större nederbörds mängder vid bioslamslagunen.

Ingen av parterna har menat att provotiden avseende dagvatten behöver fortsätta utan att frågan kan avslutas. Det råder däremot oenighet huruvida ett slutligt villkor ska föreskrivas och hur ett sådant ska utformas. Även domstolen bedömer att bolagets dagvattenutredning är tillfyllest och att frågan kan avslutas. Vad gäller behovet av slutligt villkor har det framkommit att det inom industriområdet finns föroreningar som kan ha påverkan på dagvattnets kvalitet. Det är därför lämpligt med ett villkor om dels delegation till tillsynsmyndigheten som innebär att tillsynsmyndigheten får föreskriva ytterligare villkor och försiktighetsmått avseende dagvatten, dels att det ska ske en redovisning till tillsynsmyndigheten.

U 3.2 Syreförbrukande ämnen m.m.

Vad avser den uppskjutna frågan om syreförbrukande ämnen m.m. så inrymde den provotidsföreskriften att i detta skede ge in en detaljerad redogörelse för arbetet som genomförts och en tidplan för det fortsatta arbetet. Den slutliga redovisningen av detta ska ske den 31 december 2022.

Bolaget har under handläggningen meddelat att bolaget kan komma att behöva ansöka om förlängd provotid men att de ännu inte har underlag för att ge in något preciserat yrkande om detta. Nouryon AB har givit in en redovisning av de bägge bolagens genomförda åtgärder och en tidplanering framåt.

Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och nämnden har samtliga betonat att den aktuella prövotidsfrågan är mycket prioriterad och gett uttryck för att det är olyckligt om tiden för fastställande av slutliga villkor återigen måste förskjutas framåt. MSB har inte yttrat sig i frågan.

Även mark- och miljödomstolen bedömer, precis som vid tillståndsprövningen, att frågan om syreförbrukande ämnen är en av de stora och viktiga frågorna då utsläppen till recipient är betydande. Frågan är komplex och det är av yttersta vikt att bolaget lägger fullt fokus på att inom prövotiden få till en acceptabel rening av det utgående avloppsvattnet. Nouryon AB har gett in en redovisning av åtgärder och det framstår som att det kan behövas läggas mer fokus på detta från inblandade parter. Domstolen vill erinra bolaget om att målsättningsvärdena kvarstår liksom tid för prövotidsredovisning. Domstolen förutsätter att det även ligger i bolagets intresse att ur miljösynpunkt få till en fungerande rening inom den angivna prövotiden.

Slutligen konstaterar domstolen att det med anledning av vad som nu har redovisats inte finns skäl att besluta om något särskilt i förevarande dom.

U 6.2 Invallningar m.m.

Bolaget har yrkat att den uppskjutna frågan om övrig kemikaliehantering avslutas utan att det föreskrivs några ytterligare särskilda villkor.

MSB har under handläggningen och efter svar från bolaget kommit att godta bolagets förslag och menat att de fortsatta detaljerna i utformningen m.m. får hanteras inom ramen för tillståndsprövningen enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Länsstyrelsen har ansett att de åtgärder som bolaget planerar att genomföra inte är tillräckliga och att en åtgärds- och tidplan ska fastställas för invallning av resterande tankar, cisterner, behållare och kar som ej ingått i utredningen. Länsstyrelsen bedömer att godkännandet av denna plan kan delegeras till tillsynsmyndigheten.

Nämnden har inte tagit ställning till om frågan kan avslutas och slutliga villkor ska föreskrivas. Naturvårdsverket har inte yttrat sig i frågan.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att bolaget har genomfört riskvärdering och riskbedömning av kemikalier. Domstolen anser dock, precis som länsstyrelsen, att det utifrån resultatet av detta riskbedömningsarbete inte är tydligt vilka åtgärder som ska vidtas eller varför bolaget valt att gå vidare med att åtgärda vissa risker men inte med andra som ändå visat på samma storlek av den sammanvägda risken. Domstolen bedömer därför att redovisningen inte är tillfyllest och att prövotiden avseende kemikaliehantering ska fortsätta. Domstolen justerar prövotidsföreskriften så att det blir tydligt att det ska tas fram en tidsatt handlingsplan med åtgärder för riskminskning samt med tydlig motivering i de fall där riskreducerande åtgärder inte planeras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD-01)

Överklagande senast den 9 mars 2022

Magnus Bygdemark

Camilla Wolf-Watz

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Bygdemark, ordförande, och tekniska rådet Camilla Wolf-Watz samt de särskilda ledamöterna Stina Blombäck och Ylva Ågren.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.